

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Sesijas dokuments

A7-0176/2011

28.4.2011

ZIŅOJUMS

par priekšlikumu par grozījumu veikšanu 1976. gada 20. septembra Aktā par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (2009/2134(INI))

Konstitucionālo jautājumu komiteja

Referents: *Andrew Duff*

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
I PIELIKUMS – Akta par Asamblejas pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās konsolidētā versija, kas pievienota Padomes 1976.gada 20.septembra lēmumam un tā sekojošiem grozījumiem	9
II PIELIKUMS — PRIEKŠLIKUMS PAMATLĪGUMU GROZĪŠANAI	14
III PIELIKUMS — Padomes lēmuma projekts, ar kuru pieņem noteikumus, ar ko groza 1976. gada 20. septembra Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās	17
Pielikums Padomes Lēmuma projektam, ar ko pieņem noteikumus, ar kuriem tiek grozīts 1976. gada 20. septembra Akts par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (1976. gada Vēlēšanu Akts).....	18
PASKAIDROJUMS	30
I PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Rezolūcija par vēlēšanu procedūras projektu, kas ietver kopējus principus Eiropas Parlamenta locekļu ievēšanai (<i>Anastassopoulos</i> ziņojums)	49
II PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Vietu sadalījums (2009–2014)	51
III PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Vēlētāju <i>aktivitāte</i> Eiropas Parlamenta vēlēšanās (1979–2009).....	53
IV PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: dzimumu nelīdzsvarotība	54
V PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM : Eiropas Parlaments: dalībvalstīs spēkā esošā vēlēšanu prakse	55
KOMITEJAS GALĪGAIS BALSĒJUMS	63

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par priekšlikumu par grozījumu veikšanu 1976. gada 20. septembra Aktā par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (2009/2134(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā grozīto Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kas pievienots 1976. gada 20. septembra Padomes Lēmumam¹, un jo īpaši tā 14. pantu,
- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Parlamenta vēlēšanu procedūru, jo īpaši 1998. gada 15. jūlija rezolūciju²,
- ņemot vērā 2007. gada 11. oktobra rezolūciju par Eiropas Parlamenta sastāvu³,
- ņemot vērā 2007. gada 14. decembra Eiropadomes Prezidentūras secinājumus,
- ņemot vērā 2010. gada 6. maija rezolūciju par projektu protokolam, ar ko groza Protokolu Nr. 36 par pārejas noteikumiem attiecībā uz Eiropas Parlamenta sastāvu līdz 2009.–2014. gada sasaukuma beigām — Eiropas Parlamenta atzinums (ES līguma 48. panta 3. punkts)⁴,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 39. pantu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 9. un 10. pantu, 14. panta 2. punktu un 48. panta 2., 3. un 4. punktu, Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 22., 223. un 225. pantu un Protokola Nr. 2 par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu 3. pantu,
- ņemot vērā Protokolu Nr. 7 par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā,
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu (COM(2006)0791), ar kuru groza 1993. gada 6. decembra Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav,
- ņemot vērā Reglamenta 41. pantu, kā arī 48. panta 3. punktu un 74. a pantu,
- ņemot vērā Konstitucionālo jautājumu komitejas ziņojumu (A7-0176/2010),

tā kā:

¹ Padomes Lēmums 76/787/EOTK, EEK, *Euratom* (OV L 278, 8.10.1976., 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes Lēmumu 93/81/*Euratom*, EOTK, EEK (OV L 33, 9.2.1993, lp. 15) un ar Padomes Lēmumu 2002/772/EK, *Euratom* (OV L 283, 21.10.2002., 1. lpp.).

² OV C 292, 21.9.1998, lp. 66.

³ OV C 227 E, 4.9.2008., 132. lpp.

⁴ Pieņemtie teksti, P7_TA(2010)0148.

- A. Parlamentam ir tiesības ierosināt savas vēlēšanu procedūras reformu un dot savu piekrišanu tai;
- B. Parlamentam ir tiesības ierosināt izmaiņas savā sastāvā un dot savu piekrišanu tām;
- C. Parlamentam ir tiesības ierosināt Līgumu pārskatīšanu;
- D. kopš 1979. gada Parlamentu ievēlē tiešās vēlēšanās reizi piecos gados, un tā pilnvaras un ietekme pa šo laiku ir paplašinājušās, īpaši pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā;
- E. Lisabonas līgums mainīja Eiropas Parlamenta deputātu pilnvaras, padarot viņus par tiešiem Savienības pilsoņu pārstāvjiem¹,
- F. pat bez līguma par vienotu vēlēšanu procedūru šajā laikā ir notikusi pakāpeniska vēlēšanu sistēmu konverģence, īpaši proporcionālās pārstāvības vispārēja pieņemšana 1999.gadā, oficiālā politisko partiju izveide ES līmenī² un atteikšanās no divkāršajiem mandātiem³;
- G. Eiropas Savienības pilsonības ideja, kas oficiāli tika ieviesta tiesību aktos ar 1993.gada Māstrihtas līgumu, ietvēra tiesības ar noteiktiem nosacījumiem balsot Eiropas un pašvaldību vēlēšanās ārpus savas dalībvalsts, un Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kas tagad saskaņā ar Lisabonas līgumu ir juridiski saistoša, ir nostiprinājusi šīs un citas pilsoņu tiesības;
- H. tomēr sabiedrības atzinība Parlamenta demokrātiskajām funkcijām saglabājas zemā līmenī, Eiropas līmeņa politiskās partijas joprojām ir agrīnā attīstības stadijā, vēlēšanu kampaņas vēl aizvien ir vairāk dalībvalstu nekā Eiropas līmenī, plašsaziņas līdzekļi Parlamenta darbu vēl joprojām atspoguļo neregulāri;
- I. vispārējā vēlēšanu aktivitāte Parlamenta vēlēšanās visu laiku ir kritusies no 63 procentiem 1979. gadā līdz 43 % 2009. gadā;
- J. to Savienības pilsoņu skaits, kas nedzīvo savā dalībvalstīs, bet balso Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ir neliels, un to skaits, kuri kandidē vēlēšanās, ir nenozīmīgs; nosacījumi dalībai vēlēšanās, kas saistīti ar pastāvīgo dzīvesvietu, dalībvalstīs atšķiras, tas pats sakāms par periodu, pēc kura valsts iedzīvotājiem, kas dzīvo citā ES dalībvalstī, tiek atņemtas tiesības balsot savā izcelsmes dalībvalstī; turklāt nav efektīvas informācijas apmaiņas starp dalībvalstīm par citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri iekļauti kandidātu sarakstos vai kandidē vēlēšanās;
- K. saskaņā ar Tiesas praksi dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība, nosakot, kurš drīkst balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, taču tām tomēr ir saistības ievērot Savienības tiesību aktu vispārējos principus, un netiek pieļauta atšķirīga attieksme pret dažādām līdzīgā situācijā esošām Savienības pilsoņu kategorijām, diskriminējot kādu no tām⁴ tieši tāpat

¹ LES 10. panta 2. punkts un 14. panta 2. punkts.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Regula (EK) Nr. 2004/2003 par noteikumiem, kas attiecas uz Eiropas līmeņa politiskajām partijām un to finansēšanu; OV L 297, 15.11.2003., 1.lpp.).

³ Padomes Lēmums 2002/772/EK, *Euratom*, 1. panta 7. punkta b) apakšpunkts.

⁴ Lieta C-145/04 Spānija pret Apvienoto Karalisti [2006], Krājums I-7917 (par Gibraltāru) un Lieta C-300/04 *Eman* un *Sevinger* pret *College van burgemeester en wethouders van Den Haag* [2006], Krājums I-8055 (par

katra valsts nosaka savus noteikumus pilsonības iegūšanai un atņemšanai, taču tajā pašā laikā tai ir jāņem vērā pilsonības statuss Savienībā¹;

- L. Komisijas priekšlikums veicināt to Savienības pilsoņu dalību vēlēšanās, kuri dzīvo citās dalībvalstīs, ir iestrēdzis Padomē²;
- M. vecuma atšķirība, kādā pilsoņi drīkst kandidēt vēlēšanās, 27 dalībvalstīs svārstās no 18 līdz 25 gadiem, minimālais vecums, kurā drīkst balsot, ir no 16 līdz 18 gadiem; ir svarīgi mudināt jauniešus piedalīties vēlēšanās;
- N. pašlaik 35 % Eiropas Parlamenta deputātu ir sievietes; jācenšas vēl vairāk izlīdzināt dzimumu līdzsvaru Parlamentā, īpaši no atsevišķām valstīm ievēlēto deputātu vidū;
- O. ir vairāki jautājumi, kurus attiecībā uz Eiropas Parlamenta vēlēšanām varētu pārskatīt, to vidū ir jautājumi par minimālo saņemto balstu skaitu, lai būtu ievēlēts, EP deputātu mandātu pārbaudi un brīvo vietu aizpildīšanu;
- P. Parlaments ir mudinājis Padomi pārcelt vēlēšanu datumu uz maiju, lai tas varētu labāk organizēt savu darbību un paātrināt Komisijas priekšsēdētāja ievēlēšanu, pirms vairākās dalībvalstīs ir sācies vasaras atvaļinājumu laiks³;
- Q. saskaņā ar Lisabonas līgumu Parlamentam ir tiesības un pienākums uzsākt tāda lēmuma pieņemšanas procedūru, ar kuru pārdala vietas dalībvalstīm, ievērojot skaita ierobežojumus, maksimālo skaitu un vispārējo skaitu, vienlaikus ievērojot līdzsvaroti proporcionālās pārstāvības principu; Parlaments jau iepriekš ir apņēmis novērst laika gaitā radušās nepilnības vietu sadalē un regulāri pielāgot sastāvu, lai tiktu ņemtas vērā izmaiņas Savienības demogrāfiskajā situācijā un jaunu dalībvalstu pievienošanās⁴; turklāt uzskata, ka ir svarīgi ar Parlamenta sastāvu nodrošināt partiju plurālismu un dalībvalstu solidaritāti;
- R. Parlamentam nav mehānisma, ar kuru regulēt tā deputātu privilēģijas un imunitāti; Padome iepriekš ir piekritusi izskatīt Parlamenta prasību pārskatīt 1965. gada Protokolu par privilēģijām un imunitāti pēc tam, kad būs stājies spēkā Deputātu nolikums⁵,
- S. neraugoties uz to, ka Padome iepriekš ir piekritusi turpināt pārskatīt 1976. gada Aktu, iepriekšējā reize, kad Parlaments oficiāli ierosināja pārskatīt vēlēšanu procedūru, bija

Arubu).

¹ Lieta C-135/08 *Rottmann pret Freistaat Bayern*: 2010. gada 2. marta spriedums (OV C 113, 1.5.2010., 4. lpp.)

² Sk. 1993. gada 6. decembra Padomes Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV L 329, 30.12.1993., 34. lpp.) un Parlamenta 2007. gada 26. septembra rezolūciju par priekšlikumu Padomes direktīvai, ar kuru groza 1993. gada 6. decembra Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV C 219 E, 28.8.2008., 193. lpp.).

³ Kā ieteikts 2005. gada 1. decembra Parlamenta rezolūcijā par pamatnostādņēm Eiropas Komisijas apstiprināšanai (OV C 285 E, 22.11.2006., 137. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta 2007. gada 11. oktobra rezolūcija par Eiropas Parlamenta sastāvu (*A. Lamassoure* un *A. Severin* ziņojums) (OV C 227 E, 4.9.2008., 132. lpp.).

⁵ 2005. gada 3. jūnija deklarācija, ko sastādījuši dalībvalstu pārstāvji, tiekoties ar Padomi.

1998. gadā¹;

- T. Parlamenta vēlēšanu procedūrai jāatbalsta brīvu, godīgu un aizklātu vēlēšanu prakse, jāpanāk vispārēja proporcionāla pārstāvība un jābūt izturīgai un saprotamai;
 - U. Parlamenta ievēlēšanas sistēma ir kompromiss starp demokrātisko vienlīdzības principu (viens cilvēks, viena balss) un starptautiskajās tiesībās nostiprināto valstu vienlīdzības principu, kā arī Līguma par Eiropas Savienību principu par to, ka visi Savienības pilsoņi ir vienlīdzīgi un diskriminācija valstspiederības dēļ ir aizliegta;
 - V. reformējot vēlēšanu procedūru, jārespektē arī subsidiaritātes un proporcionalitātes principi un jāizvairās no vienādības ieviešanas vienādības panākšanas vārdā;
 - W. Parlaments iepriekš ir apņēmis izskatīt iespēju ievēlēt daļu deputātu no starpvalstu sarakstiem, uzskatot, ka tas piešķirtu vēlēšanu kampaņai patiesu Eiropas dimensiju, īpaši tādēļ, ka galvenā loma šajā procesā būtu Eiropas līmeņa partijām²;
 - X. ieviešot starpvalstu sarakstus, jā saglabā vēlēšanu vienlīdzības princips; tādēļ Parlamenta deputātu statusam arī turpmāk jābūt vienlīdzīgam, neraugoties uz to, vai viņi ir ievēlēti no starpvalstu vai dalībvalstu sarakstiem;
 - Y. Līgumā par Eiropas Savienību teikts, ka „politiskās partijas Eiropas līmenī veicina Eiropas politiskās apziņas veidošanos un Savienības pilsoņu gribas izteikšanu”³, tādēļ Parlaments 2011. gada 6. aprīļa rezolūcijā par to, kā piemērot Regulu (EK) Nr. 2004/2003 par noteikumiem, kas attiecas uz Eiropas līmeņa politiskajām partijām un to finansēšanu,⁴ aicināja Komisiju izstrādāt tiesību aktus par vienotu ES politisko partiju un fondu statusu,
1. nolemj laikus pirms 2014. gada vēlēšanām reformēt vēlēšanu procedūru, lai palielinātu Parlamenta leģitimitāti un efektivitāti, nostiprinot Eiropas demokrātisko dimensiju un panākot godīgāku deputātu vietu sadali pa dalībvalstīm atbilstīgi Līgumiem;
 2. ierosina vēl papildu 25 Eiropas Parlamenta deputātus ievēlēt no vienota vēlēšanu apgabala, kas aptvertu visu Eiropas Savienības teritoriju; starpvalstu saraksti tiktu veidoti no kandidātiem, kuri pārstāvētu vismaz vienu trešo daļu no dalībvalstīm un spētu nodrošināt pienācīgu abu dzimumu pārstāvību; papildus balsij par valsts vai reģionālo sarakstu katram vēlētajam būtu iespēja nodot vienu balsi par ES kopsarakstu; balsošana ES vēlēšanu apgabalā notiktu saskaņā ar proporcionālu slēgto sarakstu sistēmu; un vietas tiktu piešķirtas bez minimālā sliekšņa un saskaņā ar *D'Hondt* metodi⁵; turklāt ierosina izveidot ES līmeņa vēlēšanu iestādi, kas regulēs vēlēšanu norisi un pārbaudīs rezultātus

¹ 2002. gada 22. februāra Padomes deklarācijā 6151/02 nolēma, “ka šī Akta noteikumi ir jāpārskata pirms katrām otrajām Eiropas parlamenta vēlēšanām, kas notiek pēc šajā lēmumā noteikto 1976. gada Akta grozījumu stāšanās spēkā, – t.i. pirms 2009. gada.”

² Jaunākais šāds ierosinājums pausts 2007. gada 11. oktobra rezolūcijā (*A. Lamassoure* un *A. Severin* ziņojums).

³ LES 10. panta 4. punkts.

⁴ Pieņemtie teksti, P7_TA(2011)0144.

⁵ *Sainte-Laguë* metodē izmanto dalītājus 1, 3, 5, 7, utt., un tā tika izmantota Eiropas Parlamenta 2009. gada vēlēšanās Vācijā, Latvijā un Zviedrijā. Tā nodrošina nedaudz proporcionalāku rezultātu nekā *D'Hondt* metode.

balsošanai par ES kopsarakstu;

3. i) nosaka, ka Parlaments iesniegs priekšlikumu lēmumam, ar kuru tiek pārdalīts 751 vietas sadalījums pa valstīm, ja tam būs pamatojums, balstoties uz objektīviem *Eurostat* datiem, kas apkopoti pirms katrām vēlēšanām; šis lēmums jāpieņem pirms sasaukuma ceturtnā kalendārā gada beigām;
 - ii) ierosina iesaistīties dialogā ar Eiropadomi, lai pētītu iespējas panākt vienošanos par stabilu un pārredzamu matemātisko formulu vietu sadalei Parlamentā, ievērojot Līgumos noteiktos kritērijus un tādas principus kā politisko partiju plurālisms un valstu solidaritāte;
4. aicina Komisiju nākt klajā ar priekšlikumu noteikumiem, kuru mērķis ir uzlabot tādu datu konsekvenci un salīdzināmību, kurus dalībvalstis sniedz par iedzīvotāju skaitu;
5. nosaka, ka Eiropas Parlamenta vēlēšanas pārceļ no jūnija uz maiju;
6. aicina dalībvalstis un politiskās partijas veicināt labāku sieviešu un minoritāšu pārstāvību; uzskata, ka Savienības leģitimitātei ir svarīgi, lai Parlamenta sastāvā būtu atspoguļota Eiropas iedzīvotāju daudzveidība;
7. vienlīdz lielu uzmanību pievērš politisko partiju mudināšanai kandidātu atlasē ievērot demokrātijas principus;
8. aicina Padomi, Komisiju un dalībvalstis pastiprināt centienus palīdzēt tiem ES pilsoņiem, kas dzīvo citā dalībvalstī, piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās tajā valstī, kurā tie pastāvīgi dzīvo; tādēļ prasa, lai Komisija iesniedz jaunu priekšlikumu par Padomes Direktīvas 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav¹, pārskatīšanu un ierosina atteikties no pašreizējās informācijas apmaiņas sistēmas, kuras funkcijas Eiropas Parlamenta vēlēšanu vajadzībām varētu pārņemt ES līmeņa vēletāju saraksti;
9. atgādina par savu jau sen pausto prasību grozīt 1965. gada Protokolu par privilēģijām un imunitāti, lai izveidotu visā Eiropā vienotu kārtību, kas attiecas uz Eiropas Parlamenta deputātiem²;
10. iesniedz Padomei II pielikumā iekļautos grozījumus, lai tā izdarītu grozījumus pamatlīgumos;
11. iesniedz Padomei grozīšanai Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, III pielikumā pievienojot šī Akta priekšlikumu;
12. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropadomei, Padomei, Komisijai un dalībvalstu parlamentiem un valdībām.

¹ OV L 329, 30.12.1993., 34. lpp.

² 2006. gada 6. jūlija Parlamenta rezolūcija par izmaiņām Protokolā par privilēģijām un imunitāti (OV C 303 E, 13.12.2006., 830. lpp.), un kurā Parlaments apstiprināja savu nodomu izmantot Deputātu nolikumu kā daļēju pamatu ieteiktajai pārskatīšanai (2003. gada 3. jūnija Eiropas Parlamenta lēmums par Eiropas Parlamenta deputātu nolikuma pieņemšanu (OV C 68 E, 18.3.2004., 115. lpp.).

**I PIELIKUMS – Akta par Asamblejas pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās
vēlēšanās konsolidētā versija, kas pievienota Padomes 1976.gada
20.septembra lēmumam un tā sekojošiem grozījumiem**

AKTS¹

Par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās

1. pants

1. Katrā dalībvalstī Eiropas Parlamenta deputātus ievēlē, ievērojot proporcionālas pārstāvības principu, izmantojot sarakstu sistēmu vai vienas balss sistēmu.
2. Dalībvalstis var atļaut balsošanu, kuras pamatā ir preferenciālo sarakstu sistēma, saskaņā ar procedūru, ko tās pieņem.
3. Vēlēšanas ir vispārējas un tiešas, un balsošana ir brīva un aizklāta.

2. pants

Saskaņā ar konkrēto stāvokli valstī, katra dalībvalsts var izveidot vēlēšanu apgabalus Eiropas Parlamenta vēlēšanām vai citādi sadalīt savu vēlēšanu apgabalu, vispārīgi neietekmējot balsošanas sistēmas proporcionalitātes principu.

3. pants

Dalībvalstis var noteikti minimālo sliekšni mandāta iegūšanai. Valsts līmenī šis sliekšnis nedrīkst pārsniegt 5 procentus no nodotajām balsīm.

4. pants

Katra dalībvalsts var noteikt maksimālo robežu kandidātu kampaņas izdevumiem.

5. pants

1. Piecu gadu termiņš, uz kuru Eiropas Parlamenta deputāti tiek ievēlēti, sākas ar pirmās sesijas uzsākšanu pēc vēlēšanām.

¹ N.B.: Šī dokumenta grozījumi ir balstīti uz konsolidāciju, ko izstrādājis Eiropas Parlamenta Juridiskais dienests, balstoties uz Aktu par Asamblejas pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (OV L 278, 8.10.1976., 5. lpp.), kas grozīts ar Lēmumu 93/81/*Euratom*, EOTK, EEK, ar kuru groza Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kas pievienots 1976. gada 20. septembra Padomes Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, *Euratom* (OV L 33, 9.2.1993., 15. lpp.), un 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Padomes Lēmumu 2002/772/EK, *Euratom* (OV L 283, 21.10.2002., 1. lpp.). Šī konsolidācija atšķiras no konsolidētās versijas, ko izstrādājis Eiropas Savienības Publikāciju Birojs (CONSLEG. 1976X1008-23/09/2002) divos jautājumos: tajā iekļauts ievilkums 6. panta 1.punktam “– Reģionu komitejas loceklis”, kas radies no Amsterdamas līguma 5. panta (OV C 340, 10.11.1997.) un ir pārnumurēts saskaņā ar Padomes Lēmuma 2002/772/EK, *Euratom* 2.panta 1.punktu.

To var pagarināt vai saīsināt saskaņā ar 10.panta 2.punkta otro apakšpunktu.

2. Visu deputātu amata pilnvaru termiņš sākas un beidzas vienā un tajā pašā laikā, tāpat kā periods, kas minēts 1. punktā.

6. pants

1. Eiropas Parlamenta deputāti balso katrs atsevišķi un dara to personīgi. Viņi neseko nekādiem norādījumiem un nepilda saistošus uzdevumus.

2. Eiropas Parlamenta deputāti bauda privilēģijas un imunitāti, kas viņiem piemērojama saskaņā ar 1965. gada 8. aprīļa Protokolu par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās.

7. pants

1. Eiropas Parlamenta deputāta amats nav savienojams ar:

- amatu dalībvalsts valdībā,
 - amatu Eiropas Kopienu Komisijā,
 - Eiropas Kopienas Tiesas vai Pirmās instances tiesas tiesneša, ģenerālvokāta vai tiesas sekretāra amatu,
 - Eiropas Centrālās bankas valdes locekļa amatu,
 - Eiropas Kopienu Revīzijas palātas locekļa amatu,
 - Eiropas Kopienu ombuda amatu,
 - Eiropas Kopienu Ekonomikas un sociālo lietu komitejas un Eiropas Atomenerģijas kopienas locekļa amatu,
 - amatu Reģionu komitejā,
 - komiteju vai citu saskaņā ar Eiropas Kopienas un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu izveidotu iestāžu locekļu amatu, kura uzdevums ir pārvaldīt Kopienas līdzekļus vai pastāvīgi veikt tiešu administratīvu uzdevumu,
 - Eiropas Investīciju bankas valdes, vadības komitejas vai personāla locekļa amatu,
 - Eiropas Kopienu iestāžu vai tām pievienoto specializēto iestāžu, vai Eiropas Centrālajai bankai pievienotu iestāžu aktīvas amatpersonas vai valsts civildienesta ierēdņa amatu.
2. Kopš 2004. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām Eiropas Parlamenta deputāta amats nav savienojams ar valsts parlamenta deputāta amatu.

Atkāpjoties no minētā noteikuma un neskarot 3. punktu:

– Īrijas parlamenta deputāti, kas ievēlēti Eiropas Parlamentā turpmākajās vēlēšanās, var saglabāt divkāršu mandātu līdz nākamajām Īrijas parlamenta vēlēšanām, pēc tam tiek piemērots šā punkta pirmais punkts;

– Apvienotās Karalistes parlamenta deputāti, kas ir arī Eiropas Parlamenta deputāti piecu gadu termiņa laikā pirms Eiropas Parlamenta 2004. gada vēlēšanām, var saglabāt divkāršu mandātu līdz Eiropas Parlamenta 2009. gada vēlēšanām, kad tiek piemērota šā punkta pirmais punkts.

3. Turklāt katra dalībvalsts, apstākļos, kas noteikti 8.pantā, var valsts līmenī paplašināt noteikumus attiecībā uz amatu nesavienojamību.

4. Eiropas Parlamenta deputāti, kuriem 1., 2. un 3. punkts tiek piemērots 5. pantā minētā piecu gadu termiņa laikā, jāaizstāj saskaņā ar 13.pantu.

8. pants

Ievērojot šā Akta noteikumus, vēlēšanu procedūru katrā dalībvalstī reglamentē tās valsts noteikumi.

Šie valsts noteikumi, kuros vajadzības gadījumā var ņemt vērā konkrēto stāvokli dalībvalstīs, neietekmē proporcionalitātes principu, kas ir balsošanas sistēmas pamatprincips.

9. pants

Jebkurās Eiropas Parlamenta deputātu vēlēšanās ir atļauts balsot tikai vienu reizi.

10. pants

1. Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiek datumā un laikos, ko noteikusi katra dalībvalsts; visām dalībvalstīm šim datumam jābūt vienā periodā, sākot no ceturtdienas rīta un beidzot ar tās nedēļas svētdienu.

2. Dalībvalstis nedrīkst oficiāli darīt zināmus atklātībai savus balsu skaitīšanas rezultātus, kamēr nav slēgti vēlēšanu iecirkņi dalībvalstī, kuras vēlētāji ir pēdējie, kam jābalso 1.punktā minētajā periodā.

11. pants

1. Padome, ar vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, nosaka vēlēšanu periodu pirmajām vēlēšanām.

2. Turpmākās vēlēšanas notiek attiecīgajā periodā pēdējā piecu gadu termiņa gadā, kas minēts 5.pantā.

Ja šajā laika periodā Kopienā nav iespējams sarīkot vēlēšanas, Padome, apspriedusies ar

Eiropas Parlamentu, ar vienprātīgu lēmumu vismaz vienu mēnesi¹ pirms 5. pantā minētā piecu gadu termiņa beigām nosaka vēlēšanu periodu, kas nav vairāk kā divus mēnešus pirms vai vienu mēnesi pēc perioda, kas noteikts saskaņā ar šā punkta iepriekšējās daļas noteikumiem.

3. Neskarot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 196. pantu un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma 109. pantu, Eiropas Parlaments sanāk kopā, neprasot sasaukšanu, pirmajā otrdienā pēc tam, kad apritējis viens mēnesis pēc vēlēšanām.

4. Eiropas Parlamenta pilnvaras beidzas, atklājot jaunā Eiropas Parlamenta pirmo sēdi.

12. pants

Eiropas Parlaments pārbauda Eiropas Parlamenta deputātu mandātus. Šajā nolūkā tas ņem vērā rezultātus, ko oficiāli paziņojušas dalībvalstis, un lemj par jebkādām domstarpībām, kas radušās saistībā ar šā Akta noteikumiem, izņemot tās, kas izriet no valsts noteikumiem, uz kuriem Akts attiecas.

13. pants

1. Deputāta vieta atbrīvojas, kad Eiropas Parlamenta deputāta mandāts beidzas sakarā ar atkāpšanos, nāvi vai mandāta nolikšanu.

2. Ievērojot pārējos šā Akta noteikumus, katra dalībvalsts nosaka attiecīgas procedūras, lai uz atlikušo laikposmu aizpildītu amata vietas, kas atbrīvojas 5. pantā minētajā amata pilnvaru piecu gadu termiņā.

3. Ja kādas dalībvalsts tiesību aktos ir skaidri paredzēta Eiropas Parlamenta deputāta mandāta atsaukšana, tad tāds mandāts beidzas saskaņā ar šiem noteikumiem. Kompetentās valsts iestādes par to informē Eiropas Parlamentu.

4. Ja vieta atbrīvojas sakarā ar atkāpšanos vai nāvi, tad Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs tūlīt par to ziņo attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm.

14. pants

Ja Akta īstenošanai ir nepieciešams pieņemt pasākumus, Padome ar vienprātīgu lēmumu, balstoties uz Eiropas Parlamenta priekšlikumu, pēc apspriešanās ar Komisiju, pieņem šādus pasākumus pēc centieniem panākt vienošanos ar Eiropas Parlamentu Samierināšanas komitejā, kuras sastāvā ir Padomes un Eiropas Parlamenta pārstāvji.

15. pants

Šis Akts ir sagatavots dāņu, holandiešu, angļu, somu, franču, vācu, grieķu, īru, itāļu, portugāļu, spāņu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.

¹ Lēmuma 2002/772/EK, *Euratom* versijās, kas publicētas Oficiālajā Vēstnesī, izņemot angļu un spāņu versijas, šis periods ir viens gads.

Akta 1. un 2. pielikums ir neatņemama tā sastāvdaļa.

16. pants

Šā Akta noteikumi stājas spēkā pirmajā dienā mēnesī, pēc tam, kad ir saņemti pēdējie Lēmumā minētie paziņojumi.

Udfærdiget i Bruxelles, den tyvende september nitten hundrede og seksoghalvfjerds.

Geschehen zu Brüssel am zwanzigsten September neunzehnhundert-sechundsiebzig.

Done at Brussels on the twentieth day of September in the year one thousand nine hundred and seventy-six.

Fait à Bruxelles, le vingt septembre mil neuf cent soixante-seize.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an fichiú lá de mhí Mhéan Fómhair, míle naoi gcéad seachtó a sé.

Fatto a Bruxelles, addi venti settembre millenovecentosettantasei.

Gedaan te Brussel, de twintigste september negentienhonderd zesenzeventig.

1. PIELIKUMS

Apvienotā Karaliste piemēros šā Akta noteikumus tikai attiecībā uz Apvienoto Karalisti.

2. PIELIKUMS

14.panta deklarācija

Attiecībā uz procedūru, kas jāievēro Samierināšanas komitejai, ir panākta vienošanās vadīties pēc 1975.gada 4. marta procedūras, kas noteikta Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas kopējās deklarācijas 5., 6., un 7. punktā¹.

¹ OV C 89, 22.4.1975., 1. lpp.

II PIELIKUMS — PRIEKŠLIKUMS PAMATLĪGUMU GROZĪŠANAI

LĪGUMS PAR EIROPAS SAVIENĪBU

Grozījums Nr. A

Līgums par Eiropas Savienību 14. pants – 2. punkts

Līgums par Eiropas Savienību

2. Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem. ***To skaits nepārsniedz septiņi simti piecdesmit, neskaitot priekšsēdētāju.*** Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij. Nevienai dalībvalstij nepiešķir vairāk par deviņdesmit sešām vietām.

Eiropadome pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas un ar tā piekrišanu vienprātīgi pieņem lēmumu, ***ar kuru nosaka Eiropas Parlamenta sastāvu, ievērojot pirmajā daļā izklāstītos principus.***

Grozījums

2. Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem.

2.a No dalībvalstīm ievēlē septiņsimt piecdesmit vienu deputātu. Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij. Nevienai dalībvalstij nepiešķir vairāk par deviņdesmit sešām vietām.

Dalībvalstīm piešķirto vietu skaitu regulāri pārskata. Pirms sasaukuma ceturtā kalendārā gada beigām Eiropadome pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas un ar tā piekrišanu vienprātīgi pieņem ***lēmumu par vietu sadalījumu nākamajā Parlamenta sasaukumā.***

2.b Turklāt vēl divdesmit piecus pārstāvjus ievēlē no vēlēšanu apgabala, kurš aptver visu Savienības teritoriju.

PROTOKOLS (Nr.7) PAR PRIVILĒGIJĀM UN IMUNITĀTI EIROPAS SAVIENĪBĀ

Grozījums Nr. B

Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 7. pants

Protokols (Nr. 7)

Eiropas Parlamenta locekļiem, kas dodas uz Eiropas Parlamenta sanāksmes vietu vai prom no tās, nepiemēro nekādus administratīvus vai citādus brīvas pārvietošanās ierobežojumus.

Eiropas Parlamenta locekļiem attiecībā uz muitām un valūtas kontroli

a) viņu valstu valdības piešķir tādas pašas iespējas kā augstākajiem ierēdņiem, kas dodas uz ārzemēm pildīt īslaicīgus oficiālus uzdevumus;

b) citu valstu valdības piešķir tādas pašas iespējas, kā ārvalstu valdību pārstāvjiem, kas pilda īslaicīgus oficiālus uzdevumus.

Grozījums

Eiropas Parlamenta deputātiem ir tiesības brīvi pārvietoties pa visu Eiropas Savienības teritoriju.

Šīs tiesības drīkst ierobežot likums vai valsts iestādes vai tiesas lēmums.

Grozījums Nr. C

Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 8. pants

Protokols (Nr. 7)

*Attiecībā uz Eiropas Parlamenta locekļiem nevar veikt izmeklēšanas darbības, viņus aizturēt vai uzsākt tiesvedību sakarā ar **viedokli, ko viņi pauduši, vai balsojumu, ko viņi veikuši, pildot pienākumus.***

Grozījums

*Attiecībā uz Eiropas Parlamenta locekļiem **nekādā gadījumā** nevar veikt izmeklēšanas darbības, viņus aizturēt vai uzsākt tiesvedību sakarā ar **rīcību, balsojumu vai paziņojumu, kas veikts saistībā ar amata pilnvaru pildīšanu.***

*Eiropas Parlaments, pamatojoties uz **deputāta iesniegumu, izvērtē, vai rīcība vai paziņojums veikts saistībā ar amata pilnvaru pildīšanu.***

Eiropas Parlaments pieņem noteikumus par to, kā piemērot šo Reglamenta pantu.

Grozījums Nr. D

Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 9. pants

Protokols (Nr. 7)

Grozījums

Eiropas Parlamenta sesijās tā locekļiem ir:

a) sava valstī – imunitāte, ko piešķir attiecīgās valsts parlamenta locekļiem;

b) visās citās dalībvalstīs – imunitāte attiecībā uz aizturēšanu un tiesvedību.

Imunitāte tāpat attiecas uz Eiropas Parlamenta locekļiem, kamēr viņi dodas uz Eiropas Parlamenta sanāksmes vietu un prom no tās.

Ja Eiropas Parlamenta locekli aiztur pārkāpuma izdarīšanas laikā, viņš nevar atsaukties uz imunitāti, un tā neliedz Eiropas Parlamentam izmantot tiesības kādam no tā locekļiem atņemt imunitāti.

1. Deputāta personiskās brīvības ierobežošana ir iespējama tikai tad, ja tam piekrīt Eiropas Parlaments, un izņēmums ir tikai gadījumi, kad deputāts tiek notverts pārkāpuma izdarīšanas brīdī.

2. Lēmumu par aresta uzlikšanu deputāta dokumentiem un elektroniskajiem datiem, deputāta pārmeklēšanu vai kratīšanu deputāta birojā vai mājās, kā arī par pasta pārtveršanu vai telefona sarunu noklausīšanos var pieņemt tikai ar Eiropas Parlamenta piekrišanu.

3. Deputātam ir tiesības atteikties sniegt liecību par informāciju, ko deputāts ieguvis, pildot amata pienākumus, vai atklāt personas, no kurām šāda informācija iegūta vai kurām tā nodota.

4. Pēc Eiropas Parlamenta pieprasījuma pārtrauc ar deputātu saistītu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu.

5. Piekrišanu 2. punktā minētajai rīcībai drīkst prasīt tikai saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem par kompetentām atzītas iestādes.

6. Piekrišana 2. punktā minētajos gadījumos vai pārtraukšana 4. punktā minētajos gadījumos ir ar nosacījumiem, uz noteiktu laika periodu un tai ir ierobežojumi.

III PIELIKUMS — Padomes lēmuma projekts, ar kuru pieņem noteikumus, ar ko groza 1976. gada 20. septembra Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlšanu tiešās vispārējās vēlēšanās

PADOME,

ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 223. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta priekšlikumu,

ņemot vērā Parlamenta piekrišanu,

tā kā:

(1) ir jāsteno Līguma noteikumi par vēlēšanu procedūru,

IR PIENĒMUSI noteikumus, kas pievienoti šim lēmumam un iesaka dalībvalstīm tos apstiprināt saskaņā ar to attiecīgām konstitucionālajām prasībām.

Šis lēmums un tā noteikumi tiks publicēti Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Dalībvalstīm bez kavēšanās jāziņo Padomes ģenerālsekretāram, ka tās ir veikušas procedūras, kas nepieciešamas saskaņā ar to attiecīgajiem konstitucionālajiem noteikumiem, lai apstiprinātu noteikumus, kas pievienoti šim lēmumam.

Grozījumi stāsies spēkā tā mēneša pirmajā datumā, kas seko šā Lēmuma noteikumu apstiprināšanai dalībvalstīs saskaņā ar to attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

Pielikums Padomes Lēmuma projektam, ar ko pieņem noteikumus, ar kuriem tiek grozīts 1976. gada 20. septembra Akts par Eiropas Parlamenta deputātu ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (1976. gada Vēlēšanu Akts)¹

Grozījums Nr. 1

1976. gada Vēlēšanu Akts

1. pants – 1. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

1. ***Katrā dalībvalstī*** Eiropas Parlamenta deputātus ievēlē, ievērojot proporcionālas pārstāvības principu, izmantojot sarakstu sistēmu vai vienas balss sistēmu.

Grozījums

1. Eiropas Parlamenta deputātus ievēlē ***kā Eiropas Savienības pilsoņu pārstāvjus***, ievērojot proporcionālas pārstāvības principu, izmantojot sarakstu sistēmu vai vienas balss sistēmu.

¹ Šī dokumenta grozījumi ir balstīti uz konsolidāciju, ko izstrādājis Eiropas Parlamenta Juridiskais dienests, balstoties uz Aktu par Asamblejas pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (OV L 278, 8.10.1976., 5. lpp.), kas grozīts ar Lēmumu 93/81/*Euratom*, EOTK, EKK, ar kuru groza Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kas pievienots 1976. gada 20. septembra Padomes Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, *Euratom* (OV L 33, 9.2.1993., 15. lpp), un 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Padomes Lēmums 2002/772/EK, *Euratom* (OV L 283, 21.10.2002., 1. lpp.). Šī konsolidācija atšķiras no konsolidētās versijas, ko izstrādājis Eiropas Savienības Publikāciju Birojs (CONSLEG. 1976X1008-23/09/2002) divos jautājumos: tajā iekļauts ievilkums 6. panta 1.punktam “– Reģionu komitejas loceklis”, kas radies no Amsterdamas līguma 5. panta (OV C 340, 10.11.1997.) un ir pārnumurēts saskaņā ar Padomes Lēmuma 2002/772/EK, *Euratom* 2.panta 1.punktu.

2.a pants

1. Lai sadalītu vietas starp dalībvalstīm saskaņā ar līdzsvaroti proporcionālās pārstāvības principu atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 14. panta 2.a punktam, attiecība starp iedzīvotāju skaitu un katras dalībvalsts deputātu vietu skaitu pirms noapaļošanas līdz apaļam skaitlim mainās atkarībā no valsts iedzīvotāju skaita tā, lai katrs deputāts, kurš ievēlēts no dalībvalsts ar lielāku iedzīvotāju skaitu, pārstāvētu vairāk pilsoņu nekā deputāts no dalībvalsts ar mazāku iedzīvotāju skaitu un otrādi — no valsts ar mazāku iedzīvotāju skaitu ievēlē mazāk deputātu nekā no valsts ar lielāku iedzīvotāju skaitu.

2. Ja valsts pievienojas Savienībai Parlamenta sasaukuma laikā, tai piešķirtās vietas pagaidu kārtībā līdz sasaukuma beigām tiek pievienotas Līguma par Eiropas Savienību 14. panta 2.a un 2.b punktā noteiktajam Parlamenta deputātu kopskaitam.

Grozījums Nr. 2

**1976. gada Vēlēšanu Akts
2.a pants (jauns)**

Grozījums Nr. 3

**1976. gada Vēlēšanu Akts
2.b pants (jauns)**

2.b pants

1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 14. panta 2.b punktu izveido

vienu papildu vēlēšanu apgabalu, kas aptver visu Savienības teritoriju un no kura ievēlē divdesmit piecus deputātus.

2. Eiropas Parlaments un Padome, izmantojot parasto likumdošanas procedūru, izveido vēlēšanu iestādi, kura vada un uzrauga vēlēšanu norisi Eiropas Savienības vēlēšanu apgabalā.

3. Eiropas politisko partiju iesniegtos starpvalstu kandidātu sarakstus, par kuriem varēs balsot Eiropas Savienības kopējā vēlēšanu apgabalā, pieņem tikai tad, ja:

a) tie sastāv no kandidātiem, kas pārstāv vismaz vienu trešo daļu valstu, un

b) ir nodrošināts dzimumu līdzsvars.

4. Katram vēlētājam piešķir vienu papildbalsi, kas var tikt nodota par izvēlēto kandidātu Eiropas Savienības kopsarakstā. Vietas sadala saskaņā ar Sainte-Laguë metodi.

5. Sīki izstrādātu kārtību vēlēšanām Eiropas Savienības vēlēšanu apgabalā nosaka ar īstenošanas pasākumiem, kas jāpieņem saskaņā ar 14. pantu.

Grozījums Nr. 4

1976. gada Vēlēšanu Akts

3. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

Dalībvalstis var noteikti minimālo sliekšni mandāta iegūšanai. Valsts līmenī šis sliekšnis nedrīkst pārsniegt 5 procentus no nodotajām balsīm.

Grozījums

1. Dalībvalstis var noteikti minimālo sliekšni mandāta iegūšanai. Valsts līmenī šis sliekšnis nedrīkst pārsniegt 5 procentus no nodotajām balsīm.

2. Minimālo sliekšni nenosaka vietu piešķiršanai no ES kopsaraksta vēlēšanu apgabala.

Grozījums Nr. 5

1976. gada Vēlēšanu Akts 4. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

Katra dalībvalsts var noteikt maksimālo robežu kandidātu kampaņas izdevumiem.

Grozījums

Katra dalībvalsts var noteikt maksimālo robežu *valstu un/vai reģionālā līmeņa* kandidātu *un politisko partiju* kampaņas izdevumiem. *Vēlēšanu iestāde nosaka maksimālo robežu Eiropas Savienības līmeņa kandidātu un politisko partiju priekšvēlēšanu kampaņas izdevumiem.*

Grozījums Nr. 6

1976. gada Vēlēšanu Akts 5. pants – 1. punkts – 2. daļa

1976. gada Vēlēšanu Akts

To var pagarināt vai saīsināt saskaņā ar *10. panta 2. punkta* otro apakšpunktu.

Grozījums

To var pagarināt vai saīsināt saskaņā ar *11. panta 2. punkta* otro apakšpunktu.

Grozījums Nr. 7

1976. gada Vēlēšanu Akts 6. pants – 2. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

2. Eiropas Parlamenta *deputāti bauda privilēģijas un imunitāti*, kas *viņiem piemērojama saskaņā ar 1965. gada 8. aprīļa Protokolu* par privilēģijām un imunitāti Eiropas *Kopienās*.

Grozījums

2. Eiropas Parlamenta *deputātiem ir tiesības un pienākumi*, kas *noteikti Deputātu nolikumā un Protokolā* par privilēģijām un imunitāti Eiropas *Savienībā*.

Grozījums Nr. 8

1976. gada Vēlēšanu Akts 7. pants – 1. punkts – 1.a ievilkums (jauns)

– tāda valsts vai reģionāla parlamenta deputāta statusu, kuram ir legīslatīvas pilnvaras,

Grozījums Nr. 9

1976. gada Vēlēšanu Akts

7. pants – 2. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

2. Kopš 2004. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām Eiropas Parlamenta deputāta amats nav savienojams ar valsts parlamenta deputāta amatu.

svītrots

Atkāpjoties no minētā noteikuma un neskarot 3. punktu:

– Īrijas parlamenta deputāti, kas ievēlēti Eiropas Parlamentā turpmākajās vēlēšanās, var saglabāt divkāršu mandātu līdz nākamajām Īrijas parlamenta vēlēšanām, pēc tam tiek piemērots šā punkta pirmais punkts;

– Apvienotās Karalistes parlamenta deputāti, kas ir arī Eiropas Parlamenta deputāti piecu gadu termiņa laikā pirms Eiropas Parlamenta 2004. gada vēlēšanām, var saglabāt divkāršu mandātu līdz Eiropas Parlamenta 2009. gada vēlēšanām, kad tiek piemērota šā punkta pirmais punkts.

Grozījums Nr. 10

1976. gada Vēlēšanu Akts

7. pants – 4. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

4. Eiropas Parlamenta deputāti, kuriem 1., 2. un 3. punkts tiek piemērots 5. pantā minētā piecu gadu termiņa laikā, jāaizstāj

4. Eiropas Parlamenta deputāti, kuriem 1. vai 3. punkts tiek piemērots 5. pantā minētā piecu gadu termiņa laikā, jāaizstāj saskaņā

saskaņā ar **13.pantu**.

ar **13.a un 13.b pantu**.

Grozījums Nr. 11

1976. gada Vēlēšanu Akts 9. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

Jebkurās Eiropas Parlamenta deputātu vēlēšanās ir atļauts balsot tikai vienu reizi.

Grozījums

Neskarot 2.b pantu, jebkurās Eiropas Parlamenta deputātu vēlēšanās ir atļauts balsot tikai vienu reizi. **Lai nodrošinātu, ka tiek ievērots šis princips, Eiropas Parlaments un Padome, izmantojot parasto likumdošanas procedūru, pieņem regulu, ar kuru izveido Eiropas Savienības mēroga vēletāju sarakstu.**

Grozījums Nr. 12

1976. gada Vēlēšanu Akts 11. pants – 1. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

1. Padome, **rīkojoties vienbalsīgi pēc konsultēšanās ar Eiropas Parlamentu**, nosaka vēlēšanu periodu **pirmajām vēlēšanām**.

Grozījums

1. **Eiropas Parlaments un Padome ne vēlāk kā divus gadus pirms piecu gadu sasaukuma beigām atbilstīgi 14. pantam**, nosaka vēlēšanu periodu.

Grozījums Nr. 13

1976. gada Vēlēšanu Akts 11. pants – 2. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

2. Turpmākās vēlēšanas notiek attiecīgajā periodā pēdējā piecu gadu termiņa gadā, kas minēts 5.pantā.

Ja šajā laika periodā Kopienā nav iespējams sarīkot vēlēšanas, Padome, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, ar

Grozījums

svītrots

vienprātīgu lēmumu vismaz vienu mēnesi¹ pirms 5. pantā minētā piecu gadu termiņa beigām nosaka vēlēšanu periodu, kas nav vairāk kā divus mēnešus pirms vai vienu mēnesi pēc perioda, kas noteikts saskaņā ar šā punkta iepriekšējās daļas noteikumiem.

Grozījums Nr. 14

1976. gada Vēlēšanu Akts
11. pants – 3. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

3. Neierobežojot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 196. pantu un Eiropas Atomenerģijas Kopienas dibināšanas līguma 109. pantu, Eiropas Parlamentam jāsanāk kopā, neprasot sasaukšanu, pirmajā otrdienā pēc viena mēneša intervāla beigām no vēlēšanu perioda beigām.

Grozījums

3. Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 229. pantu, Eiropas Parlaments sanāk kopā, neprasot sasaukšanu, pirmajā otrdienā pēc tam, kad apritējis viens mēnesis pēc vēlēšanām.

Grozījums Nr. 15

1976. gada Vēlēšanu Akts
12. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

Eiropas Parlaments pārbauda Eiropas Parlamenta deputātu mandātus. Šajā nolūkā tas ņem vērā rezultātus, ko oficiāli paziņojušas dalībvalstis, un lemj par jebkādām domstarpībām, kas radušās saistībā ar šā Akta noteikumiem, izņemot tās, kas izriet no valsts noteikumiem, uz kuriem Akts attiecas.

Grozījums

Eiropas Parlaments pārbauda Parlamenta deputātu mandātus, pamatojoties uz rezultātiem, ko oficiāli paziņojusi 2.b panta 2. punktā minētā vēlēšanu iestāde un dalībvalstis.

¹ Lēmuma 2002/772/EK, Euratom versijās, kas publicētas *Oficiālajā Vēstnesī*, izņemot angļu un spāņu versijas, šis periods ir viens gads.

Grozījums Nr. 16

1976. gada Vēlēšanu Akts 13. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

1. Deputāta vieta atbrīvojas, kad Eiropas Parlamenta deputāta mandāts beidzas sakarā ar atkāpšanos, nāvi vai mandāta nolikšanu.
2. *Ievērojot pārējos šā Akta noteikumus, katra dalībvalsts nosaka attiecīgas procedūras, lai uz atlikušo laikposmu aizpildītu amata vietas, kas atbrīvojas 5. pantā minētajā amata pilnvaru piecu gadu termiņā.*
3. *Ja kādas dalībvalsts tiesību aktos ir skaidri paredzēta Eiropas Parlamenta deputāta mandāta atsaukšana, tad tāds mandāts beidzas saskaņā ar šiem noteikumiem. Kompetentās valsts iestādes par to informē Eiropas Parlamentu. Kompetentās valsts iestādes par to informē Eiropas Parlamentu.*
4. *Ja vieta atbrīvojas sakarā ar atkāpšanos vai nāvi, tad Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs tūlīt par to ziņo attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm.*

Grozījums Nr. 17

1976. gada Vēlēšanu Akts 13.a pants (jauns)

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

Deputāta vieta atbrīvojas, kad Eiropas Parlamenta deputāta mandāts beidzas sakarā ar atkāpšanos, nāvi vai mandāta nolikšanu.

Grozījums

13.a pants

1. *Ja deputāti ievēlēti dalībvalstīs un saskaņā ar citiem šā Akta noteikumiem, katra dalībvalsts nosaka atbilstošas procedūras jebkuras vietas, kas atbrīvojusies 5. pantā noteiktā piecu gadu*

amata termiņa laikā, aizpildīšanai uz atlikušo laika periodu.

2. Ja dalībvalsts tiesību aktos paredzēta iespēja uz laiku aizstāt šīs valsts deputāti, kas atrodas maternitātes atvaļinājumā, šī valsts var pieņemt lēmumu, ka šis noteikums mutatis mutandis attiecas uz Eiropas Parlamenta deputātiem, kas ievēlēti no šīs dalībvalsts.

3. Ja dalībvalsts likumi skaidri nosaka noteikumus no šīs valsts ievēlēta Eiropas Parlamenta deputāta mandāta atsaukšanai, šis mandāts beidzas saskaņā ar šiem likumā noteiktajiem noteikumiem. Kompetentās valsts iestādes par to informē Eiropas Parlamentu.

4. Ja no dalībvalsts ievēlēta deputāta vieta atbrīvojas sakarā ar atkāpšanos vai nāvi, Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs nekavējoties par to informē attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes.

(Šis grozījums daļēji atkārtoti 1976.gada Vēlēšanu Akta 13.panta .2, 3. un 4. punkta tekstu. Sk. 13. panta grozījumu)

Grozījums Nr. 18

1976. gada Vēlēšanu Akts 13.b pants (jauns)

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

13.b pants

1. Ja deputāti ievēlēti no Eiropas Savienības vēlēšanu apgabala un saskaņā ar citiem šā Akta noteikumiem, piemērotas procedūras, lai uz atlikušo periodu aizpildītu jebkuru amata vietu, kas atbrīvojas 5.pantā monētā piecu gada termiņa laikā, nosaka īstenošanas pasākumos, kas jāpieņem saskaņā ar 14. pantu.

2. Ja Savienības tiesību aktos ir skaidri noteikumi par tāda Eiropas Parlamenta deputāta mandāta atsaukšanu, kas

ievēlēts no Eiropas Savienības kopsaraksta, šis mandāts beidzas saskaņā ar šiem noteikumiem. Vēlēšanu iestāde par to informē Eiropas Parlamentu.

3. Ja atbrīvojas no Eiropas Savienības kopsaraksta ievēlēta deputāta vieta sakarā ar atkāpšanos vai nāvi, Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs nekavējoties informē par to vēlēšanu iestādi.

Grozījums Nr. 19

1976. gada Vēlēšanu Akts
13.c pants (jauns)

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

13.c pants

Eiropas Parlaments izšķir jebkādas strīdus, kas var rasties saistībā ar šā Akta noteikumiem un kas saistīti ar Savienības tiesību aktiem.

Grozījums Nr. 20

1976. gada Vēlēšanu Akts
14. pants

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

Ja Akta īstenošanai ir nepieciešams pieņemt pasākumus, Padome ar vienprātīgu lēmumu, balstoties uz Eiropas Parlamenta priekšlikumu, pēc apspriešanās ar Komisiju, pieņem šādus pasākumus pēc centieniem panākt vienošanos ar Eiropas Parlamentu Samierināšanas komitejā, kuras sastāvā ir Padomes un Eiropas Parlamenta pārstāvji.

Padome ar kvalificētu balsu vairākumu, balstoties uz Eiropas Parlamenta priekšlikumu, pēc apspriešanās ar Komisiju un pēc tam, kad Eiropas Parlaments ar deputātu balsu vairākumu ir devis savu piekrišanu, pieņem pasākumus šā Akta īstenošanai.

Grozījums Nr. 21

1976. gada Vēlēšanu Akts
15. pants – 2. punkts

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

Akta 1. un 2. pielikums ir neatņemama tā sastāvdaļa.

svītrots

Grozījums Nr. 22

1976. gada Vēlēšanu Akts
15. pants – 2.a punkts (jauns)

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

Saskaņā ar Pievienošanās līgumiem, šā Akta bulgāru, čehu, igauņu, latviešu, lietuviešu, ungāru, maltiešu, poļu, rumāņu, slovāku un slovēņu teksta versijas arī tiek uzskatītas par autentiskām.

Grozījums Nr. 23

1976. gada Vēlēšanu Akts
1. PIELIKUMS

1976. gada Vēlēšanu Akts

Grozījums

1. PIELIKUMS

svītrots

Apvienotā Karaliste piemēros šā Akta noteikumus tikai attiecībā uz Apvienoto Karalisti.

Grozījums Nr. 24

1976. gada Vēlēšanu Akts
II pielikums

2. PIELIKUMS

svītrots

14. panta deklarācija

***Attiecībā uz procedūru, kas jāievēro
Samierināšanas komitejai, ir panākta
vienošanās vadīties pēc 1975. gada
4. marta procedūras, kas noteikta Eiropas
Parlamenta, Padomes un Komisijas
kopējās deklarācijas 5., 6., un 7. punktā.***

PASKAIDROJUMS

EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANU REFORMA

Deputāts *Andrew Duff*

Izcelsme

Vispārējās tiešās vēlēšanās ievēlēts Eiropas Parlaments ir viena no galvenajām Eiropas Savienības konstitucionālās kārtības iezīmēm. Jau 1951. gadā Parīzes līguma par Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanu 20. pantā bija paredzēta asambleja, ko veidoja „*pārstāvji no to valstu tautām, kuras apvienotas Kopienā*”. Līguma 21. panta 3. punktā bija norādīts:

Asambleja izstrādā priekšlikumus, lai visās dalībvalstīs nodrošinātu vispārējas tiešas vēlēšanas saskaņā ar vienādu procedūru.

Padome vienprātīgi pieņem noteikumus, ko iesaka pieņemt dalībvalstīm saskaņā ar katras valsts konstitucionālajām prasībām.

Šo pašu noteikumu pieņēma 138. panta 3. punktā Romas līgumā (1957), ar ko nodibināja Eiropas Atomenerģijas kopienu ¹.

EOTK Kopējā asambleja mudināja šo noteikumu īstenot jau 1954. gadā². 1960. gadā Eiropas Parlamentārā asambleja izstrādāja konvenciju par tiešo vēlēšanu ieviešanu un iesniedza to apstiprināšanai Padomē³. Tomēr šajā jomā nekas netika panākts līdz augstākā līmeņa sanāksmei Hāgā 1969. gada decembrī, kurā šis jautājums tika no jauna iekļauts Padomes darba kārtībā. Eiropas Komisijas pasūtītajā *Vedel* ziņojumā (1972) tika ieteikts agrīni īstenot Līguma noteikumus par tiešām vēlēšanām⁴. *Vedel* ierosināja, ka nav katrā ziņā jāuzskata, ka termins „vienota vēlēšanu procedūra” nozīmē, ka vienā paņēmienā jāpanāk pilnīgi vienāda vēlēšanu sistēma: Parlaments varētu virzīties uz vienota vēlēšanu likuma pieņemšanu tad, kad tas pēc pirmajām tiešajām vēlēšanām būtu ieguvis papildu leģitimitāti.

1974. gada decembrī, tiekoties Parīzē *Valéry Giscard d'Estaing* vadībā, valdību vadītāji pieņēma principālu lēmumu īstenot tiešas vēlēšanas „pēc iespējas ātrāk... jebkurā laikā 1978. gadā vai pēc tā”⁵. Tas papildināja viņu lēmumu pārveidot *ad hoc* augstākā līmeņa sanāksmes par oficiālu Eiropadomi — tas, iespējams, ir bijis *quid pro quo* (līdzvērtīga aizvietošana).

Eiropas Parlaments jau bija sācis darbu, lai pārskatītu savu 1960. gada konvencijas projektu.

¹ Arī *Euratom* līguma 108. panta 3. punktā.

² *Teitgen* ziņojums, Politikas un ārējo attiecību komiteja, Dokuments Nr. 5 1954/1955 un Kopējās asamblejas 1954. gada 2. decembra rezolūcija par Kopējās asamblejas pilnvarām un to izmantošanu; EOTK, OV, 11.12.1954.

³ *Dehousse* ziņojums, OV 37, 2.6.1960.

⁴ *Ziņojums, ko sniedza darba grupa, kura izskatīja Eiropas Parlamenta pilnvaru paplašināšanas jautājumu*, Eiropas Kopienų Biļetens, papildinājums 4/72.

⁵ Valdību vadītāju paziņojuma 12. punkts, Parīze, 1974. gada 9.–10. decembris. Apvienotā Karaliste un Dānija savu viedokli neizteica. Lēmumu apstiprināja Eiropadomes Romas sanāksmē nākamā gada decembrī.

Patijn ziņojumā ierosināja tieši ievēlētu Parlamentu ar piecu gadu pilnvaru termiņu¹. Sākotnēji tiktu izmantotas valstu vēlēšanu sistēmas, bet tikai pārejas laikā, kamēr tiek ieviesta vienotāka vēlēšanu sistēma, kas, iespējams, būtu gatava izmantošanai otrajās vēlēšanās. Vēlēšanas notiktu visā Kopienā vienu un to pašu trīs dienu laikā. Divkārti parlamenta mandāti netiktu aizliegti, bet nebūtu ieteicami. Tika panākta vienošanās par sarakstu ar tiem EK līmeņa amatiem, kurus uzskatīja par saderīgiem ar Eiropas Parlamenta mandātu. Proporcioniāli tiktu sadalītas 355 vietas (tālaika deviņām valstīm); tas tiktu darīts šādi: Vācija 71 vieta, Apvienotā Karaliste 67, Itālija 66, Francija 65, Nīderlande 27, Beļģija 23, Dānija 17, Īrija 13, Luksemburga 6. Tieši ievēlētajiem EP deputātiem būtu tādas pašas privilēģijas un imunitātes kā viņu kolēģiem valstu parlamentos. Arī vēlētāju un kandidātu vecums, vakanču aizpildīšana, noteikumi par politiskajām partijām un EP deputātu noteikumi paliktu valstu ziņā. Kamēr nebūtu stājusies spēkā vienota vēlēšanu procedūra, Parlaments pieņemtu lēmumu par deputātu pilnvaru pārbaudi.

Patijn ziņojums izrādījās pietiekami pragmatisks, lai dalībvalstis to izmantotu par pamatu sarunām Padomē. Liels šķērslis, kas kavēja vienošanos, joprojām bija Apvienotās Karalistes valdības atteikums pieņemt proporcionālu vēlēšanu sistēmu, kurā Eiropas Parlamentā iegūtās vietas kopumā atbilstu nodotajām balsīm. Lai gan vienotas vēlēšanu procedūras trūkums tolaik radīja lielu vilšanos, no šodienas viedokļa raugoties, ir skaidrs, ka Parlaments rīkojās pareizi, galveno uzmanību pievēršot tam, lai vispirms panāktu tiešu vēlēšanu ieviešanu, sistēmas pilnveidošanu atstājot uz vēlāku laiku.

Tiešas vēlēšanas

1976. gada 20. septembrī Padome panāca vienošanos par Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās. Šis akts, kam bija primārā tiesību akta statuss un ko vajadzēja ratificēt katrai dalībvalstij, bija pievienots lēmuma pielikumā².

Padome izveidoja palātu, kurā bija 410 deputāti (tālaika deviņām valstīm) un kurā četrām lielākajām valstīm bija vienāds vietu skaits. Lai gan tika atkārtots mērķis nākotnē panākt vienotu vēlēšanu procedūru, tā sasniegšanai netika noteikts konkrēts grafiks. Balsošanai bija jānotiek no ceturtdienas līdz svētdienai. Līdz brīdim, kad būtu vienota vēlēšanu procedūra, ievēlētu deputātu pilnvaru pārbaudē, kas jāveic Parlamentam, ņemtu vērā oficiālos rezultātus, kas pasludināti katrā dalībvalstī. Tika izveidota samierināšanas procedūra ar Parlamentu, lai atrisinātu neskaidrības³. Pēc nelielas kavēšanās pirmās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notika 1979. gada jūnijā.

Jaunievelētais Parlaments drīz vien pievērsās jautājumam par 1976. gada akta pārveidošanu par vienotu vēlēšanu procedūru. *Seitlinger* ziņojuma izstrādē galvenā uzmanība tika pievērsta jautājumam par proporcionālās pārstāvības paplašināšanu⁴. Tajā tika ierosināti vairāku deputātu vēlēšanu apgabali, kurā būtu no trijiem līdz piecpadsmit EP deputātiem un vietas tiktu sadalītas pēc *D'Hondt* sistēmas, kā arī tika paredzēta preferenciālas balsosšanas iespēja par atsevišķiem sarakstos iekļautajiem kandidātiem. Tajā bija atzīmēts, ka no normas ir

¹ *Patijn* ziņojums, pieņemts 1975. gada 14. janvārī; OV C 32, 11.2.1975.

² Padomes Lēmums 76/787/EOTK, EEK, *EURATOM*; OV L 278, 8.10.1976.

³ Apvienotā Karaliste un Dānija pievienoja deklarācijas par savām aizjūras teritorijām, un Vācija pievienoja deklarāciju par Berlīni.

⁴ *Seitlinger* ziņojums, pieņemts 1982. gada 10. martā ar 158 balsīm par, 77 balsīm pret, 27 deputātiem atturoties; OV C 87, 5.4.1982. Taču skatīt Juridisko jautājumu komitejas kritisko atzinumu (referents *D'Angelosante*).

pieļaujami izņēmumi „īpašu ģeogrāfisko vai etnisko faktoru dēļ”. *Seitlinger* arī mēģināja uzstāt, ka vienas dalībvalsts pilsoņiem, kas citā dalībvalstī uzturējušies ilgāk par pieciem gadiem, būtu jāpiešķir balsošanas tiesības valstī, kurā tie dzīvo. Tika ierosināts balsošanu saīsināt līdz divām dienām (svētdien un pirmdien). Tomēr Kopienas vispārējās politiskās situācijas dēļ, kā arī tādēļ, ka Apvienotā Karaliste nevēlējās atteikties no savas vienkāršā vairākuma sistēmas viena kandidāta vēlēšanu apgabalos, Padomē nebija iespējams panākt notikumu attīstību.

Līdzīgs liktenis piemeklēja *Reinhold Bocklet*, kuru iecēla par šī jautājuma referentu nākamajā pilnvaru termiņā no 1984. līdz 1989. gadam. Viņa centienus izjauca Apvienotās Karalistes radītie šķēršļi. Ar atjautību vien nepietika, lai proporcionālo un neproporcionālo vēlēšanu sistēmu apvienotu vienā sistēmā, kuru tiešām varētu saukt par „vienotu” un kura vienlaikus nodrošinātu vienprātību vai nu Parlamentā, vai Padomē.

Pēc Berlīnes mūra krišanas un Austrumvācijas pievienošanās Kopienai bija jāpārskata Vācijas deputātu skaits Eiropas Parlamentā. Pēc 1989. gada vēlēšanām (tālaika 12 valstis) par šīs lietas referentu tika iecelts *Karel De Gucht*. Viņš sekmīgi izstrādāja divus „starpposma ziņojumus”, kas sekmēja notikumu attīstību. Pirmajā ziņojumā *De Gucht* atkārtoja Parlamenta agrāko ierosinājumu par *D'Hondt* sistēmas izmantošanu¹. Nobažījies par to, ka 1984. gadā un 1989. gadā samazinājās vēlētajū skaits, viņš ierosināja debates par to, kādā veidā varētu rīkot un finansēt Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņu. Savā otrajā ziņojumā *De Gucht* ierosināja, ka apvienotās Vācijas vietu skaits jāpalielina līdz 99, Francijai, Itālijai un Apvienotajai Karalistei katrai atstājot 87 vietas². Visbeidzot *De Gucht* ierosināja „top-up” sistēmu, kurā divas trešdaļas no Apvienotās Karalistes vietām varētu ievēlēt ar vienkāršo vairākumu viena kandidāta vēlēšanu apgabalos, bet atlikušo trešdaļu proporcionāli sadalītu atkarībā no kopējā balsu skaita, ko saņēmusi katra partija.

Tomēr, neraugoties uz Parlamenta pūlēm, strupceļu vēlēšanu sistēmā izdevās pārvarēt tikai tad, kad Apvienotajā Karalistē 1997. gada maijā tika ievēlēta leiboristu valdība, kurai šajā ziņā palīdzēja arī liberāldemokrāti. 1999. gada vēlēšanām Apvienotajā Karalistē tika ieviesta slēgtu sarakstu sistēma ar proporcionālu reģionālo pārstāvību³. Līdzīgas reformas tika veiktas Francijā pirms 2004. gada vēlēšanām.

Izdevīgas Līguma izmaiņas

Ar Māstrihtas līgumu (1992) tika panākts ievērojams progress attiecībā uz Eiropas Savienības pilsonību. Tā 8.b panta 2. punktā bija norādīts:

... [I]kvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs tiesības īsteno, ievērojot sīki izstrādātus noteikumus, kas Padomei pēc Komisijas priekšlikuma un apspriedes ar

¹ *De Gucht* ziņojums, ko pieņēma 1991. gada 10. oktobrī ar 150 balsīm par, 26 balsīm pret un 30 deputātiem atturoties; OV C 280, 28.10.1991.

² *De Gucht* ziņojums, ko pieņēma 1993. gada 10. martā ar 207 balsīm par, 79 balsīm pret un 19 deputātiem atturoties; OV C 115, 26.4.1993.

³ Ziemeļīrijā vienas nododamās balss sistēma (single transferable vote — STV) pastāvēja kopš 1979. gada, jo bija katrā ziņā nepieciešams atainot šīs provinces mazākuma viedokli. 1999. gadā Parlamentā tika ievēlēti 10 liberāldemokrāti, 2 zaļie, 2 Plaid Cymru un 3 UKIP EP deputāti, kas liecināja par to, cik proporcionālā pārstāvība ir svarīga Eiropas Parlamenta legimitītei.

Eiropas Parlamentu jāpieņem ar vienprātīgu lēmumu; šie noteikumi var paredzēt izņēmumus kādas dalībvalsts īpašu problēmu dēļ¹.

Tas nodrošināja piemērotu juridisko pamatu pasākumiem, lai sekmētu pārnacionālu vēlēšanu politiku un palielinātu sabiedrības piedalīšanos.

Ar Māstrihtas līgumu tika grozīts arī 138. pants, lai Parlamentam piešķirtu tiesības apstiprināt Padomes lēmumu par vienotu vēlēšanu procedūru. Tajā ieviesa arī jaunu 138.a pantu, kurā noteikts, ka:

Politiskas partijas Eiropas līmenī ir svarīgas kā Savienības integrācijas faktors. Tās veicina Eiropas apziņu un Eiropas Savienības pilsoņu politiskās gribas izpausmi.

Tony Blair uzvarai 1997. gada maijā bija labvēlīga ietekme uz Starpvaldību konferences noslēguma posmiem, pēc kuriem tika parakstīts Amsterdams līgums. Pirmkārt, jaunajā Līgumā tika noteikts, ka Parlamentā ir 700 vietas — Vācijai 99 vietas un Francijai, Itālijai un Apvienotajai Karalistei katrai 87 vietas². Tajā pievienoja arī jaunu mīklainu klauzulu, kurā noteikts, ka:

Ja šo pantu groza, pārstāvju skaitam, ko ievēlē katrā dalībvalstī, jānodrošina Kopienā apvienoto valstu tautu pienācīga pārstāvība.

Treškārt, Amsterdams līgumā iekļāva jaunu apakšpunktu, kurā noteikts, ka Parlamenta pilnvaru termiņš ir pieci gadi³. Ceturtkārt, ar jauno Līgumu 190. panta 4. punkts (iepriekš 138. panta 3. punkts) tika grozīts šādi:

*Eiropas Parlaments izstrādā priekšlikumu par vispārējām tiešām vēlēšanām saskaņā ar vienotu procedūru visās dalībvalstīs **vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem**⁴.*

Šis grozījums pauda Parlamenta pragmatiskāko nostāju, kas tika formulēta *De Gucht* ziņojumā. Piemēram, šis izmaiņas ļāva Īrijai turpināt izmantot vienas nododamās balsis sistēmu (STV) plašākas vidējā lieluma sarakstu sistēmas vietā.

Visbeidzot, Amsterdams līgumam pievienoja jaunu 190. panta 5. punktu.

Eiropas Parlaments, iepriekš lūdzot Komisiju sniegt atzinumu, kā arī saņēmis Padomes apstiprinājumu, ko tā pieņēmusi ar kvalificētu balsu vairākumu, pieņem noteikumus un vispārīgus nosacījumus, kas reglamentē Parlamenta locekļu pienākumu izpildi.

Anastassopoulos ziņojums

Tūlīt pēc Amsterdams līguma parakstīšanas 1997. gadā Institucionālo lietu komiteja Parlamenta priekšsēdētāja vietnieku *Georgios Anastassopoulos* iecēla par savu referentu vēlēšanu procedūras jautājumos. Viņa uzdevums bija noskaidrot, vai, pamatojoties uz grozītā

¹ Vēlākais 19. panta 2. punkts Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā (EKL). Māstrihtas līguma dēļ bija jāpārskata 1976. gada akts; to izdarīja ar Padomes Lēmumu 93/81; OV L 33, 9.2.1993.

² 138. panta 2. punkts, vēlāk 190. panta 2. punkts.

³ Ar šo apakšpunktu, kas kļuva par 190. panta 3. punktu, tika vienkārši kodificēts 1976. gada akts.

⁴ Referenta izcēlums.

190. panta 4. punktu, varētu vienoties par jaunu priekšlikums, tas ir, vai „*visām dalībvalstīm kopīgi principi*” ir labāks pamats vienotībai nekā „*vienota [vēlēšanu] procedūra visās dalībvalstīs*”.

Anastassopoulos konstatēja, ka starp valstīm pastāv „ļoti plaša vienprātība” par vairākiem kopīgiem principiem, arī par tādu svarīgu aspektu kā proporcionālā pārstāvība. Viņš atteicās no domas mēģināt vienādā veidā izveidot teritoriālos vēlēšanu apgabalus, bet uzstāja, ka tādi apgabali ir jāveido valstīs ar vairāk nekā 20 miljoniem iedzīvotāju. Viņš izvirzīja svarīgu jautājumu par to, vai, sākot no 2009. gada vēlēšanām, noteiktu vietu daļu — viņš ierosināja desmit procentus — varētu proporcionāli sadalīt pa pārnacionāliem sarakstiem (ievērojot dzimumu līdzsvaru). Ierobežojumi valstīm būtu jāatstāj izvēlei. Lai veicinātu piedalīšanos vēlēšanās, būtu jāsekmē preferenciāla balsošana. Divkārsti parlamenta mandāti tiktu aizliegti. Viņš ierosināja vēlēšanas pārcelt no jūnija uz maiju (lai izvairītos no vasaras atvaļinājumu laika Ziemeļeiropas valstīs) un pašu vēlēšanu laiku saīsināt līdz ne vairāk kā divām dienām. Šo tālejošo *Anastassopoulos* ziņojumu Eiropas Parlaments pieņēma 1998. gada 15. jūlijā ar 355 balsīm par, 146 balsīm pret, 39 deputātiem atturoties¹.

2002. gadā Padome grozīja 1976. gada aktu, lai kodificētu visur ieviesto proporcionālo pārstāvību, lai nepārprotami atļautu vienas nododamās balss (*single transferable vote* — *STV*) un preferenciālo balsošanu, lai paredzētu teritoriālo vēlēšanu apgabalu izveidi, lai noteiktu maksimālo sliekšni 5 % apmērā, lai pakāpeniski izslēgtu divkārstos mandātus un lai valsts tiesību akti varētu attiekties uz mandātu atsaukšanu un brīvo vietu aizpildīšanu². *Anastassopoulos* Parlamenta ziņojuma drosmīgākie priekšlikumi netika pieņemti³.

Nica, Lākene un Konvents

Parlamentam neizdevās jautājumu par savu vēlēšanu procedūru izvirzīt Nicas Starpvaldību konferencē. Tā vietā SVK noslēguma posmus 2000. gada decembrī raksturoja stīvēšanās par vietu pārdalīšanu Parlamentā. Galu galā Parlamenta vietu skaitam laikposmam no 2004. līdz 2009. gadam (tolaik divdesmit piecām valstīm) bija jāpieaug līdz 732. Vācija saglabāja 99 vietas, Francija, Itālija un Apvienotā Karaliste saņēma pa 78 vietām, un Spānija un Polija katra saņēma 54 vietas. (Vēlāk, pievienojoties Bulgārijai un Rumānijai, tika panākta vienošanās, ka no 2009. gada Parlamentā būs 736 vietas: Vācija atkal saglabās 99 vietas, Francijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes vietu skaits samazināsies līdz 72 vietām katrai, Spānijai un Polijai līdz 50 vietām.)

Ar Nicas līgumu 190. panta 5. punkts tika grozīts šādi:

Eiropas Parlaments, iepriekš lūdzot Komisiju sniegt atzinumu, kā arī saņēmis Padomes apstiprinājumu, ko tā pieņēmusi ar kvalificētu balsu vairākumu, pieņem noteikumus un vispārīgus nosacījumus, kas reglamentē Parlamenta locekļu pienākumu izpildi. Visus noteikumus un nosacījumus, kas saistīti ar nodokļu uzlikšanu pašreizējiem vai bijušiem locekļiem, Padome pieņem vienprātīgi⁴.

¹ OV C 292, 21.9.1998.; Parlamenta rezolūcija ir publicēta I pielikumā.

² Padomes 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Lēmums, ar ko groza Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās; OV L 283, 21.10.2002.

³ Pilnu tekstu skatīt Dr. *George N. Anastassopoulos* grāmatā *Debates par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanas sistēmu*, ar deputāta prof. *Dimitris Th. Tsatsos* priekšvārdu, *Athens & Brussels*, 2002.

⁴ Referenta izcēlums.

Tika grozīts 191. pants, lai izveidotu juridisko pamatu Eiropas līmeņa politisko partiju statusa izveidei. Padome tika pilnvarota koplēmumā ar Parlamentu pieņemt regulas par Eiropas partiju atzīšanu un finansēšanu.

Pēc Nicas līguma izraisītās vilšanās Lākenes deklarācijā 2001. gada decembrī tika izvirzīti dažādi būtiski jautājumi par Eiropas Parlamenta nozīmību nākotnē. „Vai Eiropas Parlamenta nozīmība būtu jāpastiprina? Vai koplēmuma tiesības būtu jāpaplašina vai ne? Vai būtu jāpārskata veids, kādā mēs ievēlam Eiropas Parlamenta deputātus? Vai būtu jāizveido Eiropas vēlēšanu apgabals vai arī vēlēšanu apgabali būtu jānosaka pašām valstīm? Vai abas sistēmas var apvienot? Tomēr jāatzīst, ka tad, kad Konstitucionālais konvents šos jautājumus apsprieda, vēlēšanu sistēmai bija mazāka prioritāte nekā jautājumam par Parlamenta pilnvarām un tā vietu iestāžu līdzsvara sistēmā¹.

Konvents pamatoti ierosināja, ka vēlēšanu sistēma būtu jānosaka ar Padomes tiesību aktu vai ietvarlikumu, darbojoties vienprātīgi pēc Parlamenta priekšlikuma un ar tā piekrišanu². Ciktāl runa bija par Parlamenta struktūru, Konvents ierosināja, ka lēmums vienprātīgi jāpieņem Eiropadomei pēc Parlamenta priekšlikuma saņemšanas un ar tā piekrišanu. Deputātu skaitu ierobežoja līdz 736. Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij³. Turklāt bija jāklūst saistošai Pamattiesību hartai, kuras 39. pantā noteikts, ka ikvienam pilsonim ir balsstiesības un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts pilsoņiem.

2003.–2004. gada SVK, kas turpināja Konventa darbu, procedūras neizmainīja, bet attiecīgā punkta (tagad I-20. panta 2. punkts) formulējumu grozīja šādā veidā:

Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem. To skaits nepārsniedz septiņi simti piecdesmit. Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij. Nevienai dalībvalstij nepiešķir vairāk par deviņdesmit sešām vietām.

Šis priekšlikums bija samērā līdzīgs priekšlikumam, ko Vācija izvirzīja Māstrihtā, bet ko tolaik noraidīja. Ir ticis norādīts, ka daži novērotāji nepamanīja vēsturiskā formulējuma izmaiņu nozīmi — no „pārstāvji ... no to valstu tautām, kuras apvienotas Kopienā” uz „Savienības pilsoņu pārstāvji”. Pāreja uz „pilsoņiem” bija apzinātas, lai arī terminam „tautas” šajā Līgumā nebija precīzas juridiskas nozīmes. ES pilsoņa statusa nozīme bija uzsvērtā arī citviet Konstitucionālajā līgumā⁴. Parlamenta pārstāvji Konventā un turpmākajās SVK cerēja, ka šīs izmaiņas veicinās tālāku pārnacionālas politikas attīstību, sekmējot plašāku tautas atbalstu pēcnacionālajai politiskajai telpai.

Lisabonas līgums

Nesenais „pārdomu laiks” un atkārtotās sarunas par Lisabonas līgumu ir pazīstamāki

¹ Referents bija Konventa par Eiropas nākotni (2002.–2003. gads) loceklis, kā arī viens no trijiem Parlamenta pārstāvjiem 2007. gada SVK.

² Līguma projekta par Konstitūciju Eiropai III-232. pants (2003. gads).

³ Līguma projekta par Konstitūciju Eiropai I-19. panta 2. punkts (2003. gads).

⁴ Piemēram, I-45. panta 2. punktā, kurā ir teikts, ka „Pilsoņi Savienības līmenī ir tieši pārstāvēti Eiropas Parlamentā” (vēlāk ar Lisabonas līgumu šis pants tika atkārtots 10. panta 2. punktā Līgumā par Eiropas Savienību).

notikumi. Starpvaldību konferencē Parlaments nevēlējās katrā ziņā panākt vienotu vēlēšanu procedūru vai privilēģiju un imunitātes sistēmas reformu, kā tika ierosināts.

Ārpus konstitucionālajām sarunām tika panākti ievērojami sasniegumi. Pirmie Eiropas politisko partiju statūti tika izstrādāti 2003. gadā un 2007. gadā paplašināti attiecībā uz politisko partiju finansēšanu¹. Līdzīgi par Eiropas Parlamenta deputātu nolikumu vienošanās tika panākta 2005. gadā².

Lai gan laikā, kad notika atkārtotās sarunas par Lisabonas līgumu, jautājums par vēlēšanu procedūru netika izskatīts, priekšlikums pārdalīt 2009. gadā ievēlamā Parlamenta vietas izraisīja lielas domstarpības. Parlaments izpildīja 2007. gada jūnija Eiropadomes lūgumu iesniegt priekšlikumu par vietu pārdalīšanu. Parlamentam *A. Lamassoure* un *A. Severin* ziņojumā (2007. gads) izdevās pārliecinoši noteikt, kādā veidā līdzsvarotās proporcionalitātes princips ir jāpiemēro praksē: „attiecībai starp iedzīvotāju skaitu un katras dalībvalsts deputātu vietu skaitu ir jāmainās atkarībā no patiesā iedzīvotāju skaita tā, lai katrs deputāts no dalībvalsts ar lielāku iedzīvotāju skaitu pārstāvētu vairāk pilsoņu nekā deputāts no dalībvalsts ar mazāku iedzīvotāju skaitu un otrādi, taču valstij ar mazāku iedzīvotāju skaitu nedrīkst būt vairāk deputātu kā valstij ar lielāku iedzīvotāju skaitu”³.

Taču viena valsts, Itālija, iebilda pret priekšlikumu, kas izrietēja no iepriekš minētā un kas tai dotu 72 vietas, salīdzinot ar Apvienoto Karalisti (73) un Franciju (74). SVK norises pēdējās minūtēs tika panākts kompromiss, ar ko Parlamenta vietu skaitu palielināja līdz 751, tas ir, 750 deputāti un Parlamenta priekšsēdētājs, un papildu vietu piešķīra Itālijai. Diemžēl šī vienošanās bija pretrunā līdzsvarotās proporcionalitātes principa stingrai piemērošanai (kā to noteicis Parlaments), jo EP deputāts no Itālijas no 2009. gada pārstāvēs mazāk cilvēku nekā viņa kolēģis no Spānijas, lai gan Spānijā ir mazāk iedzīvotāju nekā Itālijā⁴. Neraugoties uz šo atkāpi no konsekvences ievērošanas, *A. Lamassoure* un *A. Severin* līdzsvarotās proporcionalitātes definīciju vismaz teorētiski ir pieņēmis gan Parlaments, gan Padome, un tuvākajā nākotnē tā diez vai tiks mainīta.

Jebkurā gadījumā pēc nelielām domstarpībām par Parlamenta vietām Lisabonas līgumu beidzot parakstīja 2007. gada 13. decembrī.

Grozītā Līguma par Eiropas Savienību 14. pants ir formulēts šādi⁵:

1. Eiropas Parlaments kopīgi ar Padomi veic likumdošanas un budžeta pieņemšanas funkcijas. Tas veic politiskās kontroles un padomdevēja funkcijas saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Līgumos. Tas ievēlē Komisijas priekšsēdētāju.

2. Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem. To skaits

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Regula (EK) Nr. 2004/2003 par noteikumiem, kas attiecas uz Eiropas līmeņa politiskajām partijām un to finansēšanu; OV L 297, 15.11.2003.; un 2007. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1524/2007., OV L 343, 27.12.2007.

² Eiropas Parlamenta 2005. gada 28. septembra Lēmums, ar ko pieņem Eiropas Parlamenta deputātu nolikumu (2005/684/EK, *Euratom*), OV L 262, 7.10.2005.

³ No 6. punkta *A. Lamassoure* un *A. Severin* ziņojumā, kas 2007. gada 11. oktobrī tika pieņemts ar 378 balsīm par un 154 balsīm pret, 109 deputātam atturoties; A6-0351/2007 (Pieņemtie teksti, P6_TA(2007)0429).

⁴ Politisko vienošanos par vietu pārdalīšanu apstiprināja 2007. gada 14. decembra Eiropadome (Prezidentūras secinājumu 5. punkts).

⁵ Lisabonas līguma atsauces ņemtas no konsolidētās Līgumu versijas, OV C 115, 9.5.2008.

nepārsniedz septiņi simti piecdesmit, neskaitot priekšsēdētāju. Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij. Nevienai dalībvalstij nepiešķir vairāk par deviņdesmit sešām vietām.

Eiropadome pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas un ar tā piekrišanu vienprātīgi pieņem lēmumu, ar kuru nosaka Eiropas Parlamenta sastāvu, ievērojot pirmajā daļā izklāstītos principus.

3. Eiropas Parlamenta locekļus ievēl uz pieciem gadiem vispārējās tiešās vēlēšanās brīvā un aizklātā balsojumā.

4. Eiropas Parlaments no savu locekļu vidus ievēlē priekšsēdētāju un prezidiju.

Līguma par Eiropas Savienības darbību 223. pants ir formulēts šādi:

1. Eiropas Parlaments izstrādā priekšlikumu par noteikumiem, lai varētu tā deputātus ievēlēt tiešās vispārējās vēlēšanās, saskaņā ar vienotu procedūru visās dalībvalstīs vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem.

Saņēmusi piekrišanu no Eiropas Parlamenta, kas pieņem lēmumu ar visu savu locekļu balsu vairākumu, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru vienprātīgi pieņem attiecīgus noteikumus. Šie noteikumi stājas spēkā pēc tam, kad tos apstiprinājušas dalībvalsts atbilstīgi savām konstitucionālajām prasībām.

2. Eiropas Parlaments, pieņemot regulas pēc savas iniciatīvas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, iepriekš lūdzot Komisiju sniegt atzinumu, kā arī saņēmis Padomes apstiprinājumu ar kvalificētu balsu vairākumu, pieņem noteikumus un vispārīgus nosacījumus, kas reglamentē Parlamenta locekļu pienākumu izpildi. Visus noteikumus un nosacījumus, kas saistīti ar nodokļu uzlikšanu pašreizējiem vai bijušiem locekļiem, Padome pieņem vienprātīgi.

Vienlaicīgi ar ilgstošajām sarunām par Līgumu pārskatīšanu ES panāca attīstību attiecībā uz Eiropas Parlamenta vienoto vēlēšanu pamatnosacījumu izveidi, lai gan nebija vienota vēlēšanu likuma. Vairākas no problēmām, ar ko šajā lietā saskārās iepriekšējie referenti, jau ir pienācīgi atrisinātas, piemēram:

- visās valstīs ir izveidota noteikta proporcionālās pārstāvības forma;
- atcelts divkāršais mandāts;
- ir izveidotas un tiek finansētas Eiropas līmeņa politiskā partijas;
- saskaņoti EP deputātu noteikumi.

Ir vēl viena jautājumu kategorija, kas varēja šķist problemātiska laikā, kad tika īstenoti pirmie centieni ieviest tiešās vēlēšanas, taču, iegūstot pieredzi, tāda vairs nav, piemēram, neatkarīgu kandidātu tiesības piedalīties vēlēšanās un vēlēšanu izdevumu kontrole. Atstājot to tikai valstu ziņā un piemērojot valstu vēlēšanu praksi, nekādas problēmas, šķiet, nav radušās.

Neraugoties uz līdz šim sasniegto, tiek lūgts nākamajā ziņojumā aplūkot jautājumu par to, vai nevajadzētu pārskatīt 1976. gada aktu par Eiropas Parlamenta tiešām vēlēšanām. Šķiet, ka

divpadsmit gadus pēc tam, kad Parlaments šo jautājumu pēdējo reizi izskatīja saistībā ar *G. Anastassopoulos* ziņojumu, un vismaz sešus gadus pirms jebkāda reāli īstenojama vēlēšanu procedūra varētu stāties spēkā (2014. gadā), tiešām ir piemērots laiks uzsākt turpmākas reformas.

Kopš 1979. gada Parlamenta nozīme un pilnvaras ir ievērojami palielinājušās. Tas līdz šim brīdim nav atainots salīdzinoši ierobežotajos 1976. gada akta grozījumos. Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā Parlamenta deputātiem ir piešķirtas daudz lielākas pilnvaras. Parlamentam ir nepieciešama tāda vēlēšanu sistēma un iekšējā organizācija, kas atbilstu tā jaunajiem pienākumiem.

Centieni panākt līdzsvaroto proporcionalitāti

Tā kā tolaik Lisabonas līgums vēl nebija stājies spēkā, 2009. gada vēlēšanas notika saskaņā ar Nicas līgumu (736 vietas, katrai dalībvalstij 5–99 vietas). Pirms 2014. gada vēlēšanām jebkurā gadījumā būs no jauna jāpārdaļa vietu skaits, ne vien tāpēc, lai ņemtu vērā demogrāfiskās izmaiņas, bet arī, lai ņemtu vērā iespējamu jaunu dalībvalstu pievienošanos¹.

Līdzsvarotās proporcionalitātes princips ir eleganta federālistu koncepcija, saskaņā ar kuru mazāko minoritāšu intereses tiek aizsargātas, valstīm ar mazāku iedzīvotāju skaitu piešķirot salīdzinoši lielāku pārstāvību nekā valstīm ar lielāku iedzīvotāju skaitu. Par spīti tam, ka 2007. gada decembrī Eiropadome vienojās par Eiropas Parlamenta priekšlikuma pieņemšanu, līdzsvarotās proporcionalitātes princips praksē vēl nav piemērots. Parlamenta 2004. gada sasaukumā bija desmit valstis, kurām bija vai nu pārāk daudz, vai pārāk maz deputātu. Pašreizējā 2009. gadā ievēlētajā Parlamenta sasaukumā ir deviņas šādas valstis. Pat pēc 18 papildu „Lisabonas” deputātu uzņemšanas šajā jomā saglabāsies pieci „neatbilstības” gadījumi, kā to ilustrē II pielikuma tabula un grafiks.

Ir svarīgi atzīt, ka pašreizējā vietu sadalījuma sistēma nav nekas vairāk par politisku vienošanos — un tā nav stabila. Acīmredzami destabilizējošs aspekts ir tas, ka Vācijā strauji samazinās iedzīvotāju skaits un ka tuvākajās desmitgadēs izlīdzināsies Vācijas, no vienas puses, un Francijas, Lielbritānijas un Itālijas, no otras puses, iedzīvotāju skaita atšķirības. Ja Vācija saglabās lielāko vietu skaitu (96) par spīti iedzīvotāju skaita lejupslīdei, daudz lielāks vietu skaits būs jāpiešķir arī iedzīvotāju skaita ziņā nākamajām lielākajām valstīm. Tāds situācijas atrisinājums būtiski kaitēs vidēja lieluma valstīm, apdraudot līdzsvarotās proporcionalitātes principu. Līdz ar to demogrāfiskas izmaiņas ir īsts pārbaudījums pašreizējās sistēmas stabilitātei, nemaz nepieminot politiskā bartera darījumus, kas nenovēršami pavada vietu sadalīšanu.

Līgumā vismaz noteikts, ka valstij nevar piešķirt vairāk par 96 vietām, paredzot iespēju pakāpeniski samazināt Vācijas vietu skaitu, lai tas atainotu iedzīvotāju samazināšanos². Attiecībā uz mazāko iespējamo vietu skaitu šādas pielāgojuma iespējas nav — tas nevar būt mazāks par sešām vietām. Atceramies, ka izredzes tuvāko divdesmit gadu laikā pievienoties

¹ Gadījumā, ja 2009.–2014. gada Parlamenta sasaukuma laikā Eiropas Savienībai pievienojas Horvātija, tās vietas uz laiku tiks pieskaitītas 751 vietai, kā tas bija Bulgārijas un Rumānijas gadījumā. Līdzīgi notiks arī Islandes gadījumā.

² Līguma par Eiropas Savienību 14. panta 2. punkts. Tomēr redzams, ka tagad liekā Eiropadomes lēmuma projektā par Eiropas Parlamenta sastāvu 2009.2014. gadam tika norādīts, ka „minimālais un maksimālais skaits ir jāizmanto, cik pilnīgi vien iespējams, lai..vietu sadalījums pēc iespējas labāk atbilstu iedzīvotāju skaitam”. Tas, atklāti sakot, ir dīvaini.

Eiropas Savienībai ir vismaz Horvātijai, Islandei, sešām Rietumbalkānu valstīm un Turcijai.

Deputātu vietu sadalīšanu saskaņā ar līdzsvarotās proporcionalitātes principu, lai tas nepārsniegtu 751 vietu, ir jāuzņemas Parlamentam, kuram saskaņā ar Lisabonas līgumu ir tiesības (un pienākums) katrā sasaukumā ierosināt Parlamenta sastāva izmaiņas. Parlamentam arī būs pienākums ierosināt deputātu vietu pagaidu palielināšanu uz pieciem gadiem, lai uzņemtu jaunu dalībvalstu deputātus.

Fakts, ka Eiropas Parlamentā Vācijas iedzīvotāji ir neproporcionāli maz pārstāvēti, bija viens no prasītāju argumentiem Vācijas Federālajā konstitucionālajā tiesā ierosinātajā lietā pret Lisabonas līgumu. Tās 2009. gada jūnija nolēmumā tiesa pēc interesantas diskusijas par līdzsvarotās proporcionalitātes priekšrocībām nosprieda, ka Līgumā ierosinātā sistēma ir pieņemama, jo ES nav federāla valsts. Tiesa nolēma, ka, neskatoties uz Savienības runām par ES pilsonību, Eiropas Parlamentu veido atsevišķu dalībvalstu deputāti. Atšķirībā no bundestāga Eiropas Parlaments nav vienlīdzīgu locekļu asambleja. Tā arī nav Eiropas suverēno valstu augstākā pārvaldes iestāde. Vācijas pārstāvība citās Savienības pārvaldes sistēmas struktūrās kompensē aspektu, ko citos apstākļos varētu uzskatīt par netaisnīgu attieksmi Parlamentā. Turklāt Līgumā ir pārnacionālas līdzdalīgās demokrātijas papildinstrumenti, piemēram, pilsoņu iniciatīva, kas lietderīgi papildina deputātu lomu¹.

Tomēr Karlsrūes tiesas spriedums Lisabonas līguma jautājumā ir pretrunīgs. Nav jāpieņem tās atzinumi, tomēr ir jāapzinās, ka jautājums par turpmāko Parlamenta sastāva veidošanu ir problemātisks. Jebkurā gadījumā tagad, kad Lisabonas līgums ir stājies spēkā, būs svarīgi turpmākajam Parlamenta sastāvam stingri piemērot līdzsvarotās proporcionalitātes principu, pretējā gadījumā Eiropas Savienības tiesa uzsāks tiesvedību.

Iespējams, ir pienācis laiks nopietnāk apsvērt tādas vietu sadalījuma matemātiskas formulas izstrādi, kas būtu ilgtspējīga, pārredzama un politiski neitrāla².

Balsstiesību paplašināšana

Ir skaidrs, ka ES pilsonības pieejamība dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga tādēļ, ka pilsonības likumi ļoti atšķiras. Turklāt ne tuvu nav vienāds arī to vienas dalībvalsts pilsoņu statuss, kuri ilgstoši dzīvo citā dalībvalstī. Tas ir īpaši svarīgi tad, kad runa ir par balsstiesību zaudēšanu savā dalībvalstī un par iespēju tās atkarībā no apstākļiem saņemt — vai attiecīgā gadījumā nesaņemt — uzņemošajā dalībvalstī³. Pietiek divdesmit septiņu valstu pilsonības likumus papildināt ar divdesmit septiņiem sarežģītiem vēlēšanu likumiem un uzreiz kļūst skaidrs, ka gadījumā, ja Eiropas Savienība sāktu īstenot visaptverošas saskaņošanas programmu, tas būtu ļoti nepraktiski un pretrunā politiskajām interesēm⁴.

¹ Federālās konstitucionālās tiesas 2009. gada 30. jūnija spriedums, jo īpaši 279.297. punkts.

http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/es20090630_2bve000208en.html

² Skatīt, piemēram, *Victoriano Ramirez u.c.*, „Degressively Proportional Methods for the Allotment of the European Parliament Seats Amongst the EU Member States”, *Mathematics and Democracy*, Springer, Berlin 2006.

³ Piemēram, Apvienotās Karalistes pilsoņi zaudē tiesības balsot Apvienotās Karalistes vēlēšanās pēc 15 gadu uzturēšanās ārvalstīs.

⁴ ES pieeju līdz šim ir raksturojuši tikai godprātīgi mēģinājumi: skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā; OV L 158, 30.4.2004.

Līdz ar to joprojām pastāv nopietna balsstiesību zaudēšanas problēma tiem ES pilsoņiem, kuri izvēlējušies izmantot ES sniegtās tiesības dzīvot citā dalībvalstī. Pārvietošanās brīvības tiesisko šķēršļu likvidēšana nav praktiski paplašinājusi demokrātiskās balsstiesības¹.

Tomēr gadu gaitā ir notikuši būtiski centieni mudināt iedzīvotājus piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Īpaša uzmanība pievērsta tiem ES pilsoņiem, kuri dzīvo nevis savā, bet kādā citā dalībvalstī — šādu cilvēku skaits arvien pieaug un pašlaik aptver vairāk nekā 2 % no ES kopējā iedzīvotāju skaita. *Barroso* pirmā vadītā Komisija centās pārskatīt Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav².

Parlaments atbalstīja Komisijas priekšlikumus vienkāršot birokrātiskās procedūras, kas ir saistītas ar reģistrāciju balsošanai vai savas kandidatūras izvirzīšanai un ar dalībvalstu pārbaudēm par tiesībām veikt šādu reģistrāciju. Tomēr Parlaments iebilda pret vispārējo aizliegumu, ko 1993. gada vēlēšanās piemēroja kandidātiem, kas vienās un tajās pašās vēlēšanās bija izvirzīti vairāk nekā vienā valstī, un lūdza Padomi mīkstināt pašreizējos ierobežojumus. Parlaments savus iebildumus pamatoja ar to, ka, lai gan 1976. gada akta 8. pants aizliedz divkāršu balsošanu, šāds konkrēti pausts aizliegums neattiecas uz kandidātiem, un arī ar to, ka ES politikas pārnacionālā rakstura paplašināšana zināmā mērā ir atkarīga no potenciālās iespējas balsot par kandidātiem, kas ir citu valstu pilsoņi. Parlaments arī vēlējās nodrošināt to, lai dzīvesvietas valstij nebūtu automātisks pienākums liegt pilsonim balsot, ja viņam citā valstī ir atņemtas vēlēšanu tiesības. EP deputāti uzskatīja, ka abos gadījumos tas būtu jālemj attiecīgajām valstīm, izskatot katru gadījumu atsevišķi, lai nepieļautu diskrimināciju. Viņi atsaucās uz noteikumu, ko ieviesa ar Māstrihtas līgumu un kas nosaka, ka ikvienam pilsonim ir balsstiesības un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts pilsoņiem³.

Radikālāka pieeja būtu paplašināt ES tiesību aktu darbības jomu, lai ES pilsoņiem piešķirtu tiesības piedalīties ne tikai Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanās, bet arī valsts un reģionālo parlamentu vēlēšanās. Ir skaidrs, ka šāda iniciatīva ES līmenī izraisītu apsūdzības par to, ka tas ir cieši saistīts subsidiaritātes un proporcionalitātes principu nepārprotams pārkāpums. Tāpēc šāds priekšlikums, kura vajadzībām būtu jāveic grozījumi LESD 22. pantā, ir pamatīgi jāapspriež konventā, kurā, protams, piedalītos dalībvalstu parlamentu deputāti un dalībvalstu valdības, Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamenta deputāti.

Ja šāds grozījums Līgumā netiks veikts, federāli orientēta dalībvalstu grupa var mēģināt pastiprināt sadarbību vēlēšanu likumu jautājumā. Divpusēji savstarpēju balsstiesību paplašināšana, kas pastāv starp Apvienoto Karalisti, Īriju, Kipru un Maltu, būtu vēl viens veids, kā attīstīt ES pilsoņu politiskās tiesības bez ES oficiālas iejaukšanās⁴. Var arī paredzēt,

¹ Skatīt *Dimitry Kochenov*, „Free Movement and Participation in the Parliamentary Elections in the Member State of Nationality: An Ignored Link?” *Maastricht Journal of European and Comparative Law* (MJ), 2009, Nr. 2.

² OV L 329, 30.12.1993.

³ *Duff* ziņojums (A6-0267/2007) par priekšlikumu Padomes direktīvai, ar kuru groza 1993. gada 6. decembra Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav. Pieņemts 2007. gada 26. septembrī (OV C 219 E, 28.8.2008., 193. lpp.), Padomē šis jautājums vēl joprojām nav atrisināts.

⁴ Šie jautājumi plašāk ir aplūkoti izdevumā *Jo Shaw*, *The Transformation of Citizenship in the European Union*:

ka par vēlēšanu tiesībām tiks iesniegts lūgumraksts saskaņā ar Lisabonas līguma jauno noteikumu par pilsoņu iniciatīvām¹. Jebkurā gadījumā, ja politiskā gaisotne kļūs labvēlīgāka ES pilsonības jautājuma politiskā satura virzīšanai uz priekšu, Padome var vienmēr rīkoties, lai paplašinātu pilsonības tiesības, un tai nav šim nolūkam jāizmanto visas SVK formalitātes².

Valstspiederība un pilsonība

Protests, ko Lisabonas SVK laikā Itālija izteica par tās vietu skaitu Parlamentā pēc 2009. gada, daļēji bija saistīts ar apgalvojumu, ka saskaņā ar jauno līgumu Parlamenta sastāvu veidos pilsoņi, nevis iedzīvotāji. Tas, protams, nav viens un tas pats, jo īpaši tādās valstīs kā Itālija, kura savus imigrantus naturalizē negribīgāk nekā citas valstis. Tomēr pēc Eiropas Kopienas Statistikas biroja viedokļa šajā jomā ir grūti iegūt precīzus datus, jo īpaši tagad, kad novērojama plaša iedzīvotāju kustība pāri ES iekšējām robežām. Eiropas Kopienas Statistikas birojs turpina argumentēt, ka saskaņā ar ANO konvencijām uzticamākais demogrāfijas salīdzināmais lielums ir kopējais iedzīvotāju skaits. Eiropas Kopienas Statistikas birojs lēš, ka 94 % no visiem ES iedzīvotājiem dzīvo savā valstī, 4 % nav ES pilsoņi un tikai 2 % ir ES pilsoņi, kuri dzīvo citā dalībvalstī.

Jāatceras, ka ES pilsoņa definīcija ir pilnībā atkarīga no kādas dalībvalsts pilsonības iegūšanas. Par ES pilsoni nevar kļūt, ja attiecīgā persona nav kādas dalībvalsts pilsonis. Ar nožēlu jāatzīst, ka gandrīz visās valstīs naturalizācijas process un dubultās pilsonības piešķiršana kļūst arvien sarežģītāks. Šajos jautājumos valstis rīkojas individuāli, nedomājot, kā to darbības ietekmē ES pilsonības apjomu vai kvalitāti.

Šādas vienpusējas tendences zināmā mērā ir pretrunā ar centieniem pārskatīt ES Līgumus, lai tie būtu pieejamāki pilsoņiem. Piemēram, Līgums par Eiropas Savienību, kas grozīts ar Lisabonas līgumu, jautājumā par to, ko nozīmē ES pilsonība, ir visai robusts.

9. pants

Visās darbībās Savienība ievēro pilsoņu vienlīdzības principu, pret ikvienu paužot vienlīdzīgu attieksmi savās iestādēs un struktūrās. Savienības pilsonis ir jebkura persona, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība. Savienības pilsonība papildina valsts pilsonību un neaizstāj to.

10. pants

1. Savienības darbības pamatā ir pārstāvības demokrātija.

2. Pilsoņi Savienības līmenī ir tieši pārstāvēti Eiropas Parlamentā.

Dalībvalstis Eiropadomē pārstāv valstu vai valdību vadītāji, bet Padomē — to valdības, kas savukārt par savu darbību saskaņā ar demokrātijas principiem atbild vai nu savu valstu parlamentiem, vai saviem pilsoņiem.

3. Katram pilsonim ir tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē. Lēmumus pieņem iespējami atklāti, un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem.

Electoral Rights and the Restructuring of Political Space, Kembridža, 2007.

¹ Līguma par Eiropas Savienību 11. panta 4. punkts.

² LESD 25. pants.

4. Politiskās partijas Eiropas līmenī veicina Eiropas politiskās apziņas veidošanos un Savienības pilsoņu gribas izteikšanu.

Tādējādi ES pilsonībai ir nevis viena definīcija, bet gan divdesmit septiņi atšķirīgi dalībvalstu varianti. Pilsonības likumi divdesmit septiņās ES dalībvalstīs ir ārkārtīgi atšķirīgi¹. Dažas valstis piešķir īpašas privilēģijas trešo valstu pilsoņiem, kuru izcelsme ir saistīta ar attiecīgo valsti, taču citas to ļoti uzsvērti nedara. Dažas valstis paredz uzturēšanās tiesības savu bijušo koloniju pilsoņiem, bet citas ne. Arī savu aizjūras vai atkarīgo teritoriju pilsonības tiesības dalībvalstis risina daudzos dažādos veidos. ES nav mēģinājusi saskaņot šos tiesību aktus, bet ir daudz gadījumu, kad dalībvalstis šajā ziņā viena otru atdarina. Eiropas Savienības Tiesa ir apstiprinājusi, ka dalībvalstu tiesības pieņemt savus noteikumus par pilsonības iegūšanu vai zaudēšanu ierobežo nepieciešamība ievērot ES tiesību aktus². Šajā saistībā liela uzmanība tika pievērsta nesenajam Spānijas lēmumam naturalizēt ap 700 000 imigrantu, neapspriežoties ar saviem partneriem.

Neatkarīgi no tā, cik lielā mērā var izdoties tuvināt vēlēšanu likumus, joprojām paliks neatrisinātas problēmas attiecībā uz to, kā sadalīt vietas Eiropas Parlamentā. Vai izmaiņām, kas ar Lisabonas līgumu tika veiktas Līguma par Eiropas Savienību 14. pantā par ES pilsonības statusu, šajā sakarībā ir kāda nozīme? Vai būtu jāskaita ES pilsoņi, nevis valstu iedzīvotāji? Ja tā, tad kas tieši ir ES pilsonis? Vai arī būtu jāseko *James Madison* uzskatam, ka republikā parlamentārā pārstāvība ir tiesības, ko iegūst līdz ar piedzimšanu, nevis pilsoņu privilēģija? *James Madison* pieeja liek domāt, ka Eiropas Parlaments pārstāv ne tikai *de jure* ES pilsoņus (kuru statusu oficiāli nosaka ES līgums), bet arī ikvienu citu personu, kas dzīvo Eiropas Savienības teritorijā, tostarp nepilngadīgos un personas, kurām ir uzturēšanās tiesības. Tādā gadījumā tradicionālā metode, kas paredz vietas Parlamentā sadalīt, par pamatu ņemot kopējo iedzīvotāju skaitu — nerunājot par balsu skaitīšanu Padomē —, ir pareizā metode un nav jāmaina.

Turpmākas reformas nepieciešamība

Eiropas Parlamentam nevajadzētu pašapmierināti uzskatīt, ka tā vēlēšanu metodēm nav vajadzīgi uzlabojumi. Ja tas vēlas arī turpmāk citām valstīm sludināt priekšrocības, ko sniedz plurālā liberālā demokrātija, ir jābūt paškritiskākam.

EDSO/ODIHR 2009. gadā veica pirmo pilntiesīgo vēlēšanu novērošanas misiju Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Atklājās interesanti fakti³. Pirmkārt, EDSO novērotāji bija pārsteigti, cik lielā mērā vēlēšanas atšķirās katrā valstī, atzīmējot noteikumu svārstības attiecībā uz vietu sadalījumu, iespēju veikt preferenciālo balsošanu, brīvo vietu piešķiršanu, vēlēšanu sistēmām, balsstiesībām, kandidatūrām, kandidātu izvirzīšanu, vēlēšanu apgabaliem un vēlēšanu dienām. Starptautiskajiem novērotājiem arī likās dīvaini tas, ka Eiropas politiskās partijas nedrīkst veikt priekšvēlēšanu kampaņas⁴.

¹ Skatīt *Rainer Bauböck, Eva Ersbüll, Kees Groenendijk un Harald Waldrauch* (redkolēģija), *Acquisition and Loss of Nationality: policies and trends in 15 European states*, Eiropas integrācijas pētījumu institūts, Austrijas Zinātņu akadēmija, Vīne, 2006. gada janvāris.

² Skatīt, piemēram, Lietu C-369/90, *Micheletti* [1992], C-145/04 Spānija pret Lielbritāniju [2006] (Gibraltārs) un C-300/04 *Eman and Sevinger v. College van burgemeester en wethouders van Den Haag* [2006] (Aruba).

³ EDSO/ODIHR ekspertu grupas ziņojums *Eiropas Parlamenta vēlēšanas, 2009. gada 4.-7. jūnijs*, Varšava, 2009. gada 22. septembris.

⁴ Regula (EK) Nr. 2004/2003, kas grozīta 2007. gadā.

EDSO/*ODIHR* īpaši kritizēja šādus aspektus:

- ES mērogā nepietiekami saskaņotas kandidātiem izvirzītās prasības;
- atsevišķās valstīs trūkst noteikumu par individuālu kandidātu dalību vēlēšanās saskaņā ar EDSO saistībām;
- dažās valstīs nav noteikumu par balsošanas tiesībām, jo īpaši balsošanas tiesībām cietumniekiem un ES iedzīvotājiem, kuriem nav nevienas valsts pilsonība;
- dažās valstīs nav iespējas tiesā apstrīdēt vēlēšanu rezultātus;
- dažās valstīs nav noteikumu, kas saskaņā ar EDSO saistībām vietējiem un starptautiskiem novērotājiem nodrošinātu pienācīgu piekļuvi un sadarbību.

Ekspertu grupas ieteikumi bija šādi:

- pārskatīt dažas no pašreizējām izpratnes veidošanas kampaņām, lai palielinātu to efektivitāti un nepieļautu, ka tās uzskatītu par partiju atbalsta pasākumiem;
- raudzīties, lai valstu tiesību aktos par priekšvēlēšanu kampaņām būtu pienācīgi iekļautas Eiropas mēroga politisko partiju darbības;
- vienādot vēlēšanu datumus, lai nodrošinātu, ka rezultātus publicē, ievērojot pārredzamību un izvairoties no iespējamās vēlēšanas rezultātu ietekmēšanas citās valstīs;
- uzlabot informācijas apmaiņu par reģistrētiem vēletājiem, lai aizsargātu balsu vienlīdzību un nepieļautu daudzkārtēju balsošanu;
- vajadzības gadījumā grozīt tiesību aktus, lai paredzētu neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu uzraudzības mehānismu, kas novērtētu, vai priekšvēlēšanu kampaņas laikā ir ievēroti noteikumi par plašsaziņas līdzekļu izmantošanu.

Šajā vērtīgajā ziņojumā, kuram jāpievērš īpaša uzmanība, EDSO/*ODIHR* atklāja daudzu ES pilsoņu sūdzības par balsstiesību atņemšanu, tāpēc ka viņi dzīvo citā valstī. Eksperti atbalsta Komisijas centienus uzlabot situāciju balsošanas un kandidēšanas jomā.

Lūgumraksti

Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteja ir saņēmusi daudzas nopietnas sūdzības par dažādiem Eiropas Parlamenta vēlēšanu aspektiem. Vairākus lūgumrakstus iesnieguši Spānijā vai Maltā dzīvojoši ES pilsoņi, kuri protestē pret aizliegumu piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās vietējo vēlēšanu iestāžu darbības (vai, lielākajā daļā gadījumu — bezdarbības) dēļ. Citas sūdzības saņemtas no ES pilsoņiem, kuri nedzīvo savā valstī un kuriem šā iemesla pēc jaunā dzīvesvietas valstī liegta dalība politiskajā partijā.

Spilgtākie lūgumrakstu iesniedzēju minētie iespējamās diskriminācijas piemēri atrodami Latvijā un Igaunijā, kur attiecīgi 20 % un 12 % iedzīvotāju, kas ir krievi, Eiropas Parlamenta un citās vēlēšanās tiek uzskatīti par „nepilsoņiem”.

Vairāki lūgumrakstu iesniedzēji no Itālijas vēlas neļaut Eiropas Parlamenta vēlēšanās

kandidēt notiesātām personām. Parasti ES tiek ievērots princips, ka pēc soda izciešanas vai soda naudas samaksāšanas attiecīgajai personai nav turpmāku ierobežojumu, tostarp attiecībā uz dalību vēlēšanās. Lielākā daļa valstu to atstāj politisko partiju un, galvenokārt, vēlētāju ziņā — izvēlēties, kuru ievēlēt parlamentā.

Tomēr būtu iespējams pēc turpmākas izmeklēšanas ierosināt tiesības atsaukt deputātu, kad par kādu noziegumu notiesātu deputātu pēc tā ievēlēšanas Eiropas Parlamentā varētu atsaukt, pamatojoties uz vēlētāju lūgumrakstu. Šis noteikums būtu īpaši piemērots gadījumiem, kad attiecīgā persona ir notiesāta par valsts līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu lielos apjomos.

Cits lūgumraksta iesniedzējs izvirzīja jautājumu, kāpēc Lielbritānijā lordu palātas mantojuma pēriem liegts kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās¹.

Ir arī saņemti lūgumraksti par personām, kurām tika liegta dalība a) vēlēšanās savā izcelsmes valstī pēc ilgāka laika prombūtnes vai b) valsts parlamenta vēlēšanās savā jaunajā dzīvesvietas valstī. Kā tas tika apspriests iepriekš, valsts vēlēšanu balsstiesību paplašināšanas nolūkos būtu jāveic grozījumi Līgumā un līdz ar to būtu jāizveido konvents, kas apsvērtu ES pilsonības un vēlēšanu reformas saistību.

Konventam būtu jāizskata visi pārējie Eiropas Parlamentam adresēto lūgumrakstu iesniedzēju un OSCE/ODIHR izvirzītie jautājumi.

Leģitimitāte un vēlētāju aktivitāte

Ir pareizi, ka Eiropas Parlaments vēlas augstāku statusu sabiedrībā, lai kļūtu par Eiropas politiskās telpas centru, vienota politiskā tirgus vispārpieņemtu forumu, kurš pieņem Eiropas likumus un budžetu un kuram ir atbildīgā izpildvara. Šodien politiskās leģitimitātes centieniem traucē arvien mazākā vēlētāju aktivitāte, trūcīgas ziņas plašsaziņas līdzekļos, vienaldzīgas politiskās partijas un pat slēpta skaudība, ko dažu valstu parlamenti izjūt par tā pieaugošajām pilnvarām. Ir grūti izjust optimismu par faktu, ka vispārējā vēlētāju aktivitāte Parlamenta vēlēšanās ir nepārtraukti kritusies no 63,0 % 1979. gadā līdz 43,1 % 2009. gadā².

Jebkurā gadījumā vēlētāju aktivitātes samazināšanās liecina par zināmu norobežošanos no Eiropas Savienības jautājumiem. Tomēr vispārējās aktivitātes rādītāji slēpj ļoti lielas valstu atšķirības tiesisko, vēsturisko un pašreizējo apstākļu dēļ. Piemēram, ES dalības ilgums, korupcijas izplatība vai valsts vēlēšanu tuvošanās ļoti ietekmē vēlētāju aktivitāti³. 2009. gadā vēlētāju aktivitāte Luksemburgā pārsniedza 90 %, savukārt Slovēnijā tā bija mazāka par 20 %. Svarīgs rādītājs ir vēlētāju aktivitātes atšķirības valsts un Eiropas Parlamenta vēlēšanās — 2009. gadā ES mērogā šī starpība bija 25 %, kas nozīmē, ka no trijiem vēlētajiem, kas piedalījās valsts vēlēšanās, tikai divi aizgāja uz Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Nīderlandē tā bija divi pret vienu⁴. Vai oficiāla vēlēšanu procedūras reforma var šīs problēmas atrisināt? Ir rūpīgi jānosaka kritēriji jaunas reformu kārtas uzsākšanai. Mēs nevēlamies panākt vienveidību vienveidības labad. Risinot iespējamās problēmas valstu

¹ Tas ir aizliegts tāpēc, ka ironiskā kārtā lordu palātas atlikušais aristokrātiskais elements ir vienīgā palātas vēlēta struktūra (ievēlē pēri). Lordu palātā „pērus uz mūžu” neievēlē un no amata tie nevar atkāpties.

² Sk. III pielikumu.

³ Beļģijā, Kiprā un Luksemburgā ir obligāti jāpiedalās vēlēšanās.

⁴ Skatīt *Richard Rose* un *Gabriela Borz* pētījumu *Variability in European Parliament Turnout: political causes and implications* (Eiropas Parlamenta vēlētāju aktivitātes mainīgums — politiskie cēloņi un sekas), *Studies in Public Policy* Number 466, Centre for the Study of Public Policy, University of Aberdeen, 2010.

līmenī, mūsu pieejai jābūt reālistiskai. Ar piespiedu pakāpenisku ieviešanu gadiem ilgi ir izdevies tuvoties daudzu to mērķu sasniegšanai, kurus sākotnēji bija formulējuši Eiropas Savienības dibinātāji 1950. gados. Šī reforma diezin vai būs pēdējā: spēcīgi parlamenti viegli pielāgojas mainīgiem sabiedriskajiem un politiskajiem apstākļiem. Eiropas Savienības gadījumā turpmākās paplašināšanās temps un apjoms ir pilnīgi nezināms. Nezinot, kāds būs Eiropas Savienības lielums un sastāvs nākotnē, būtu pārsteidzīgi mēģināt jau šodien noteikt Eiropas pēcnacionālās parlamentārās demokrātijas galamērķi.

Taču mēs vismaz zinām pietiekami daudz par Eiropas nākotnes alternatīvajiem scenārijiem, un tāpēc varam būt droši, ka spēcīgam, aktīvam un tieši ievēlētam Parlamentam jābūt Eiropas pārvaldības sistēmas pašā centrā, un tā tas arī būs.

Privilēģijas un imunitāte

Ir svarīgs nepabeigts darbs, kas skar Protokolu par privilēģijām un imunitāti. Šo dokumentu pieņēma gandrīz pirms piecdesmit gadiem laikā, kad Eiropas Parlamenta deputāti vienlaicīgi bija arī attiecīgo valstu parlamentu deputāti, un kad neapšaubāmi bija lietderīgi tas, ka valsts iestādes bija atbildīgas noteikt, kad un kā deputāti tiek atbrīvoti no valsts tiesību aktu ievērošanas. Tomēr 2005. gadā, kad notika vienošanās par Deputātu nolikumu, Eiropas Parlaments uzskatīja, ka šis protokols būtu jāpielāgo Eiropas Parlamenta jaunajam statusam kā neatkarīgai, tieši ievēlētai un pilnībā atbildīgai asamblejai. Ir bijušas daudzas dalībvalstu un ES noteikumu sadursmes par deputātu pilnvaru pāraudi un brīvu vietu aizpildīšanu, kas atklājušas patiesas deputātu juridiskā stāvokļa pretrunas ES 27 dalībvalstīs. Parlamentam tagad vajadzētu būt tiesībām veikt darbības pret mandāta atsaukšanu, ko veic dalībvalsts, kur un ciktāl tas ir pretrunā ar Aktu vai Eiropas Savienības tiesību aktiem.

Saskaņā ar panākto vienošanās par Deputātu nolikumu, Padome piekrita pārskatīt šī nolikuma ietekmi uz primārajiem tiesību aktiem. Eiropas Parlaments aicināja pārskatīšanā balstīties uz 2003. gada jūnija rezolūciju, kurā ierosināja jaunus noteikumus attiecībā uz deputātu privilēģijām un imunitāti¹. Līdz šim brīdim šajā jautājumā nav panākts progress. Tagad, t.i., pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, ir svarīgi šos būtiskos jautājumus iekļaut konventa, kas būtu atbildīgs par visu Parlamenta reformas aspektu izskatīšanu, darba kārtībā.

Dzimumu un etniskā nelīdzsvarotība

Kopš pirmajām vēlēšanām 1979. gadā deputātu skaits ir vairāk nekā divkāršojies, un tagad ir 35,5 % no visa deputātu skaita. Arī šajā aspektā valstu starpā pastāv ievērojamas atšķirības. 2009. gada Parlamenta sasaukumā Somijai un Zviedrijai deputātes ir vairākumā; Slovēnijai, Lietuvai, Īrijai, Itālijai, Polijai, Čehijai un Luksemburgai deputātes ir mazāk par trešdaļu; Maltai nav nevienas deputātes².

Mēs neierosinām ieviest dzimuma kvotas šīs nelīdzsvarotības mazināšanai. Tomēr politiskās partijas būtu jānodrošina līdz 2014. gadam panākt vismaz 40 % sieviešu īpatsvaru, kā to ieteikusi Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja.

Jāpiezīmē, ka gandrīz visās valstīs sieviešu pārstāvība Eiropas Parlamentā ir labāka nekā valstu parlamentos.

¹ Skatīt OV C 068E, 18.3.2004., 115.-126. lpp. un OV C 303E, 13.12.2006., 830.-831. lpp.

² Sk. II pielikumu.

Mazākumtautību situācija ir daudz smagāka. Ir ļoti maz Āzijas vai afrokarību izcelsmes deputātu. Ja vēlamies ES pilsonību piešķirt imigrantu kopienām un to pēcnācējiem, politiskajām partijām ir jāizvirza etniski daudzveidīgi galvenie kandidāti.

Secinājumi

Pēc šīs diskusijas ir skaidrs, ka ir ievērojams skaits svarīgu jautājumu, kuru efektīva atrisināšana Parlamenta vēlēšanas nākotnē padarītu vienveidīgākas, salīdzinot ar to, kādas tās bijušas agrāk, un radītu noteiktas priekšrocības kohēzijas, leģitimitātes, efektivitātes un pluralisma ziņā¹.

Mēs jau paudām viedokli, ka vēlēšanu reformas konvents ir vajadzīgs un vēlams instruments, lai demokrātiski un saprotami izskatītu sarežģīto savstarpēji saistīto jautājumu kopumu, kas skar balsstiesības, vēlētāju aktivitāti, sastāvu, privilēģijas un vēlēšanu sistēmu. Ja šis pasākums nesniegs gaidītos rezultātus, tad jebkurā gadījumā būs lietderīgi pārskatīt dažādās valstu vēlēšanu sistēmas, lai izlīdzinātu acīmredzamākās atšķirības un novirzes².

Lai arī vēlēšanu reformas galvenais mērķis ir veicināt vēlētāju aktivitāti, būs noteikti priekšlikumi — piemēram, par vēlētāju vecuma samazināšanu — kas tieši neveicinās šā mērķi izpildi, tomēr sniegs būtisku labumu.

Galvenais mērķis ir stiprināt šo vēlēšanu Eiropas dimensiju, lai sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi iesaistītos politisku lēmumu pieņemšanā par Eiropas Savienības nākotni. Šajā jomā Eiropas politisko partiju lomai būs izšķirīga nozīme. Bez dzīvotspējīgām federāla mēroga politiskām partijām demokrātija ir nepilnīga. Tieši tādēļ ierosināts nākamajā Eiropas Parlamenta 2014. gada sasaukumā 751 tradicionāli no valsts un reģionu vēlēšanu apgabaliem ievēlētām deputātam pievienot 25 deputātus, kuri tiktu ievēlēti no visas ES kā vienota vēlēšanu apgabala. Eiropas politiskās partijas būtu atbildīgas par šādu kandidātu atlasīšanu, saraksta izveidi un savstarpēju sacensību balsu vākšanu. Šāds jauninājums pārveidotu Eiropas Parlamenta vēlēšanas un palielinātu tā pārstāvības spēju — atainojot Lisabonas līguma sniegtās izmaiņas, kas paredz, ka tagad deputāti ir „Savienības pilsoņu pārstāvji”, nevis „valstu tautu pārstāvji”³.

Balsošana par ES mēroga sarakstu, protams, būs izvēles iespēja, katram vēlētajam piedāvājot otru vēlēšanu zīmi vēlēšanu iecirknī. Var sagaidīt, ka šī iespēja laika gaitā attīstīsies, vēlētajiem pierodot pie jaunā politikas mēroga un politiskajām partijām gūstot iemaņas ES mēroga priekšvēlēšanu kampaņu organizēšanā.

Ja vēlamies uzsvērt Eiropas Parlamenta pārnacionālo raksturu, būtu svarīgi tajā pašā laikā neatsvešināt vēlētajus, uzsverot vienīgi Eiropas Savienības lielumu un „Briseles” attālumu līdz katram pilsonim. Kā stabili liecina Eirobarometrs un citas sabiedriskās domas aptaujas, vēlētajiem nav īpaši labi informēti par ES pārvaldes sistēmu. Vēlētajiem labāk solidarizējas ar mazākiem vēlēšanu apgabaliem. Viņi arī labvēlīgi atsaucas uz iespēju izvēlēties, vai, no

¹ Referents ir pateicīgs par pamudinājumu, ko sniedza dalībnieki darbseminārā *Pilsonība un vēlēšanu procedūra*, kas notika Briselē, 2008. gada 25.–26. martā. Dokumentus iesniedza *Betty de Hart, Dieter Gosewinkel, Sara Hagemann* un *Simon Hix, Eva Ūstergaard-Nielsen, Ken Ritchie*, kā arī *Jo Shaw*. □ie dokumenti un diskusijas kopsavilkums ir atrodami:

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/hearings.do?body=AFCO&language=EN>

² Sk. V pielikumu.

³ Attiecīgi LES 14. panta 2. punkts un EKL 189. pants.

vienas puses, balsot kopumā par visu partijas sarakstu, vai, no otras puses, dot priekšroku atsevišķam partijas sarakstā iekļautam kandidātam. Var veikt pasākumus, kas atrisinātu abus šos jautājumus. Tādēļ šajā ziņojumā ierosināts, pirmkārt, lielākās valstīs obligāti izveidot reģionālos un teritoriālos vēlēšanu apgabalus un, otrkārt, obligāti izmantot preferenciālo „daļēji atklāto” sarakstu sistēmu.

Tie ir galvenie šā ziņojuma ierosinājumi, kas paredzēti, lai paplašinātu Eiropas Parlamenta demokrātisko leģitimitāti, stiprinot ES pilsonības ideju. Šie ierosinājumi sniegtu Eiropas Savienības politiskajām partijām tādu pastāvēšanas jēgu, kādas tām pašlaik vēl nav. Tie lietderīgi papildinās ar Lisabonas līgumu ieviestās reformas attiecībā uz pārstāvības un līdzdalības demokrātiju.

Īsumā šajā ziņojumā sniegtie ierosinājumi paredz reformas, lai veiktu šādus pasākumus.

1. Izveidot pārnacionālu vēlēšanu apgabalu 25 papildu deputātiem, kurus ievēlētu ar otru balsi pēc preferenciālas saraksta sistēmas no saraksta, kurā ievērots dzimumu līdzsvars.
2. Padarīt par obligātu reģionāli pamatotu teritoriālo vēlēšanu apgabalu izveidi valstīs ar lielāku iedzīvotāju skaitu.
3. Pieprasīt preferenciālu balsošanu pēc „daļēji atklātas” saraksta sistēmas (kad vēlētāji var izvēlēties, kuriem kandidātiem izvēlētajā sarakstā dot priekšroku, lai mainītu partijas saraksta kārtību).
4. Ieviest regulāru 751 vietas sadalījuma pārskatīšanu, kuru katrs Parlamenta sasaukums veiktu līdz nākamajām vēlēšanām un kurā ievērotu līdzsvarotās proporcionalitātes principu un, iespējams, atbilstīgu vēl izstrādājama matemātiskai formulai.
5. Atvieglot nosacījumus, lai tie ES pilsoņi, kuri dzīvo valstī, kas nav viņu izcelsmes valsts, varētu kandidēt un piedalīties vēlēšanās.
6. Izveidot ES vēlēšanu iestādi, kas pārvaldītu un uzraudzītu pārnacionālā vēlēšanu saraksta vēlēšanas un uzklautu pārsūdzības.
7. Samazināt vēlēšanu laikposmu līdz nedēļas nogalei, lai uzsvērtu balsošanu un samazinātu nelikumīgus rezultātu pārgrāpas paziņošanas gadījumus (jāveic grozījumi Īrijas, Nīderlandes un Lielbritānijas sistēmās).
8. Pārcelt vēlēšanas no jūnija uz maiju, lai paātrinātu jaunās Komisijas ievēlēšanu.
9. Ierosināt vienotus minimālā vēlētāju un kandidātu vecuma ierobežojumus.
10. Pieņemt starptautiskus noteikumus par EP deputātu privilēģijām un imunitāti.
11. Izpētīt iespēju paplašināt elektronisko balsošanu, lai veicinātu vēlētāju aktivitāti un atvieglotu balsošanu.

Reformas process

Ierosinātās reformas paredz saskaņā ar dažādām procedūrām izveidot vairākus ES primāro tiesību aktu instrumentus.

- (a) Lai ieviestu ES mēroga sarakstu ar 25 papildu deputātu vietām, ir jāgroza ESL 14. panta 2. punkts, izmantojot Līguma parastās pārskatīšanas procedūras, proti, konventu, pēc kura notiek Starpvaldību konference un visas dalībvalstis ratificē minētos grozījumus¹.
- (b) Protokola par privilēģijām un imunitāti pārskatīšanai ir jāveic tā pati procedūra.
- (c) Lai līdz nākamajām vēlēšanām pārdalītu 751 deputāta vietu, Eiropadomei pēc Eiropas Parlamenta priekšlikuma un ar tā piekrišanu ir jāpieņem vienprātīgs lēmums².
- (d) Citiem vēlēšanu procedūras elementiem ir vajadzīgs īpašs tiesību akts, ko vienprātīgi pieņem Padome pēc Eiropas Parlamenta priekšlikuma un ar tā piekrišanu, kuru pauž absolūts deputātu vairākums, un ko pēc tam apstiprina visi dalībvalstu parlamenti³.

Šis īpašais tiesību akts varētu būt 1976. gada akta grozījums, kā ierosināts šajā ziņojumā. Tomēr pārredzamības nolūkos varbūt būtu ērtāk Līgumos ieviest jaunu protokolu par vēlēšanu procedūru, ar kuru aizstātu sākotnējo regulējumu un kurā iekļautu visus šeit apspriestos primāro tiesību aktu elementus.

Pēc šeit ierosināto galveno reformu pabeigšanas laicīgi būs jāpieņem īstenošanas tiesību akti, lai izveidotu jauno ES vēlēšanu iestādi.

Šīs reformas ietekmēs ES un dalībvalstu budžetu.

Lai arī ir vajadzīgi dažādi instrumenti un procedūras, reformas paredz saskaņotu pasākumu kopumu, kas ir jāuzskata par vienotu veselumu. Par laimi, konventa forums paredz nevainojamu mehānismu, kā saprotami apspriest jautājumus, kuri ir visnotaļ sarežģīti, lielā mērā ietekmēs dalībvalstu tiesību aktus un kuriem ir būtiska konstitucionāla ietekme.

Konvents arī ir piemērots, lai saturīgās debatēs par Parlamenta reformu iesaistītu ne tikai Eiropadomi, Komisiju un dalībvalstu parlamentus, bet arī veicinātu plašākas apspriedes ar politisko partiju pārstāvjiem, akadēmiķiem, vēlēšanu iestāžu pārstāvjiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.

Būtu noderīgi, ja Eiropas Parlaments, Padomei iesniedzot priekšlikumus par Līgumu pārskatīšanu, vienlaicīgi norādītu, ka tādēļ būs vajadzīga konventa sasaukšana.

Līdz ar to izveidojas šāds grafiks: Parlaments apstiprina savus priekšlikumus, 2010. gada jūlijs – septembris; Eiropadome pieņem lēmumu par Starpvaldību konferences sasaukšanu, oktobris – decembris; konventa un Starpvaldību konferences norise, 2011. gada pavasaris un vasara; dalībvalstis ratificē attiecīgos dokumentus un Eiropas Parlaments dod piekrišanu līdz 2012. gada jūnijam, pēc tam pieņem īstenošanas pasākumus; lēmumu par vietu pārdali pieņem, vēlākais, līdz 2013. gada maijam, kas ir pietiekami, lai nākamās vēlēšanas 2014. gada maija sākumā noritētu jau pēc reformētās sistēmas.

¹ LES 48. panta 2., 3, un 4. punkts.

² LES 14. panta 2. punkts.

³ LESD 223. panta 1. punkts.

I PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Rezolūcija par vēlēšanu procedūras projektu, kas ietver kopējus principus Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšanai (Anastassopoulos ziņojums)¹

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā priekšlikumu *De Vries* rezolūcijai par vienotu vēlēšanu procedūru Eiropas Parlamenta locekļu vēlēšanām (B4-0723/96),
 - ņemot vērā ziņojumus par vienotu vēlēšanu procedūru, un jo īpaši 1991. gada 10. oktobra² un 1993. gada 10. marta rezolūciju³,
 - ņemot vērā Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kas pievienots 1976. gada 20. septembra Padomes lēmumam,
 - ņemot vērā 1996. gada 22. oktobra priekšlikumu par vienotu vēlēšanu procedūru, ko iesniedza apspriešanai Vācijas Federālās Republikas valdība Starpvaldību konferencē (SVK) un kas atkārtο galvenos Parlamenta 1993. gada 10. marta rezolūcijas aspektus,
 - ņemot vērā EK Līguma 138. panta 3. punktu un grozījumus, ko ietekmēja Amsterdamas līgums,
 - ņemot vērā Reglamenta 148. pantu,
 - ņemot vērā Institucionālo jautājumu komitejas ziņojumu un Juridisko jautājumu un pilsoņu tiesību komitejas viedokli (A4-0212/98),
- A. tā kā Amsterdamas līgums ievieš “principu, kas kopīgi visām dalībvalstīm” jēdzienu, sekojot norādījumiem, ko izstrādājis Parlaments 1993. gada 10. marta rezolūcijā, kas minēta iepriekš, bet kas tieši nepiedāvā vienotu vēlēšanu sistēmu, bet tikai vispārējus norādījumus;
- B. tā kā Apvienotās Karalistes valdība ir Parlamentam iesniegusi apspriešanai likumprojektu, kas paredz reģionālo proporcionālo pārstāvību 1999. gada Eiropas vēlēšanām;
- C. tā kā sarunas par paplašināšanos, visticamāk, novedīs pie desmit jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai;
- D. tā kā starp dalībvalstīm ir radusies liela vienprātība vairāku kopīgu principu noteikšanā;
- E. tā kā šos principus ir plānots ieviest pirmajā instancē valsts līmenī tautu un valstu savienībā; ; tā kā ievēlēto locekļu skaits katrā dalībvalstī ir paredzēts, lai garantētu atbilstošu pārstāvību to valstu iedzīvotājiem, kas apvienojušies Kopienā,

¹ Pieņemts 1998. gada 15. jūlijā; OV C 292, 21.9.1998.

² OV C 280, 28.10.1991., 141. lpp.

³ OJ C 115, 26.4.1993., 121. lpp.

1. atzinīgi vērtē vienošanos, ko panākuši sarunu dalībnieki SVK, nosakot vairākus kopīgus principus; ir pārliecināts, ka daži no noteikumiem var stāties spēkā jau līdz nākamajām Eiropas vēlēšanām, īpaši proporcionālās pārstāvības sistēma, minimālais sliekšnis, nesavietojamība un pasākumi ar mērķi panākt dzimumu līdztiesību, kamēr pārējie noteikumi jāievieš pakāpeniski;
2. uzskata, ka ir vispārēja vienprātība par tādas balsošanas ieviešanu, kas balstīta uz proporcionālās pārstāvības sistēmu, un ka tas būtu jāiekļauj Eiropas vēlēšanu sistēmā;
3. atzīmē, ka nav iespējams izveidot teritoriālo vēlēšanu apgabalu sistēmu vienotā veidā, un ka jāpastāv atšķirībai, kas balstīta uz katras dalībvalsts iedzīvotāju skaitu; uzsver, ka, tomēr, teritoriālo vēlēšanu apgabalu sistēma nedrīkst ietekmēt proporcionālās pārstāvības principu saskaņā ar akta projekta 2. pantu;
4. uzskata, ka attiecībā uz Eiropas politisko apzināšanos un Eiropas politisko partiju attīstību, noteiktu vietu skaits var tikt sadalīts, balstoties uz proporcionālu pārstāvību viena vēlēšanu apgabala, ko veido dalībvalstu teritorija, robežās;
5. novēro, ka gadījumos, kur attiecināma barjeru pielietošana, tā jā saglabā kā izvēle un jebkurā gadījumā tai nevajadzētu pārsniegt 5 % no valstī nodotajām balsīm;
6. atzīmē pamudinājumus dalībai, ko pārstāv preferenciālā balsošana, kurai tomēr būtu jāpaliek katras dalībvalsts izvēles ziņā;
7. uzskata, ka tad, kad kandidātu saraksti Eiropas vēlēšanas ir sastādīti, ir jāņem vērā mērķis par līdzsvarotu dzimumu pārstāvību, un ka šī mērķa sasniegšanai jābūt politisko partiju prioritātei;
8. izsaka priekšlikumu, ka Eiropas vēlēšanas jā rīko maija mēneša datumā, lai veicinātu vēlēšanu aktivitāti, izvairoties no skolas vasaras brīvdienām, kas vairākās dalībvalstīs sākas jūnija sākumā;
9. iesaka, ka dienu skaits, kurās vēlēšanas var notikt, būtu samazināms līdz minimumam, ar nolūku vienoties par vienu balsošanas dienu, vai, ja tas nav iespējams, ne vairāk kā divas dienas (t.i. sestdiena un svētdiena);
10. aicina Padomi rūpīgi izskatīt šī akta projektu un pieņemt to paātrinātā kārtībā, lai tas varētu stāties spēkā, cik ātri vien iespējams;
11. uzdod priekšsēdētājam iesniegt šo rezolūciju un tai pievienoto akta projektu Padomei, Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

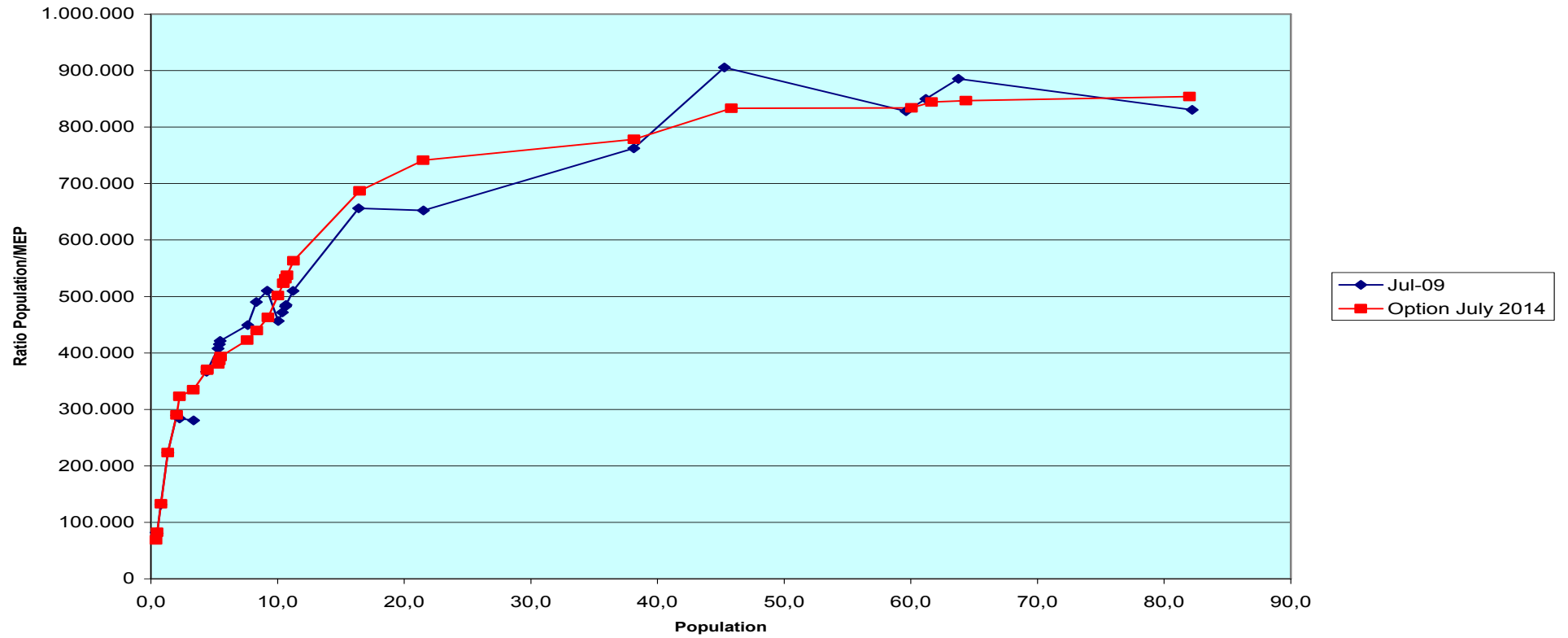
II PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Vietu sadalījums (2009–2014)

State	Population 2008 (millions)	% of EU-27 population	MEPs July 2009	July 2009 - Ratio Population/MEP	July 2009 + 18 MEPs	July 2009 + 18 MEPs - Ratio Population/MEP	Population 2009 (millions)*	% of EU-28 population	Option MEPs July 2014	Option July 2014 - Ratio Population/MEP
Germany	82,218	16,53%	99	830.483	99	830.483	82,002	16,25%	96	854.188
France	63,753	12,82%	72	885.460	74	861.528	64,351	12,76%	76	846.724
United Kingdom	61,186	12,30%	72	849.806	73	838.164	61,635	12,22%	73	844.315
Italy	59,619	11,98%	72	828.046	73	816.703	60,045	11,90%	72	833.958
Spain	45,283	9,10%	50	905.666	54	838.580	45,828	9,08%	55	833.236
Poland	38,116	7,66%	50	762.312	51	747.365	38,136	7,56%	49	778.286
Romania	21,529	4,33%	33	652.382	33	652.382	21,499	4,26%	29	741.345
Netherlands	16,405	3,30%	25	656.216	26	630.977	16,486	3,27%	24	686.917
Greece	11,214	2,25%	22	509.718	22	509.718	11,260	2,23%	20	563.000
Belgium	10,667	2,14%	22	484.859	22	484.859	10,750	2,13%	20	537.500
Portugal	10,618	2,13%	22	482.618	22	482.618	10,627	2,11%	20	531.350
Czech Rep.	10,381	2,09%	22	471.868	22	471.868	10,468	2,08%	20	523.400
Hungary	10,045	2,02%	22	456.609	22	456.609	10,031	1,99%	20	501.550
Sweden	9,183	1,85%	18	510.161	20	459.145	9,256	1,83%	20	462.800
Austria	8,332	1,67%	17	490.112	19	438.521	8,355	1,66%	19	439.737
Bulgaria	7,640	1,54%	17	449.424	18	424.456	7,607	1,51%	18	422.611
Denmark	5,476	1,10%	13	421.215	13	421.215	5,511	1,09%	14	393.643
Slovakia	5,401	1,09%	13	415.462	13	415.462	5,412	1,07%	14	386.571
Finland	5,301	1,07%	13	407.769	13	407.769	5,326	1,06%	14	380.429
Ireland	4,401	0,88%	12	366.775	12	366.775	4,450	0,88%	12	370.833
Croatia							4,435	0,88%	12	369.583
Lithuania	3,366	0,68%	12	280.533	12	280.533	3,350	0,66%	10	335.000
Latvia	2,271	0,46%	8	283.863	9	252.322	2,261	0,45%	7	323.000
Slovenia	2,026	0,41%	7	289.414	8	253.238	2,032	0,40%	7	290.286
Estonia	1,341	0,27%	6	223.483	6	223.483	1,340	0,27%	6	223.333
Cyprus	0,789	0,16%	6	131.550	6	131.550	0,797	0,16%	6	132.833
Luxembourg	0,484	0,10%	6	80.633	6	80.633	0,494	0,10%	6	82.333
Malta	0,410	0,08%	5	82.060	6	68.383	0,414	0,08%	6	69.000
Iceland							0,319	0,06%	6	53.167
EU	497,456	100,00%	736	675.891	754	659.755	504,477	100,00%	751	671.740

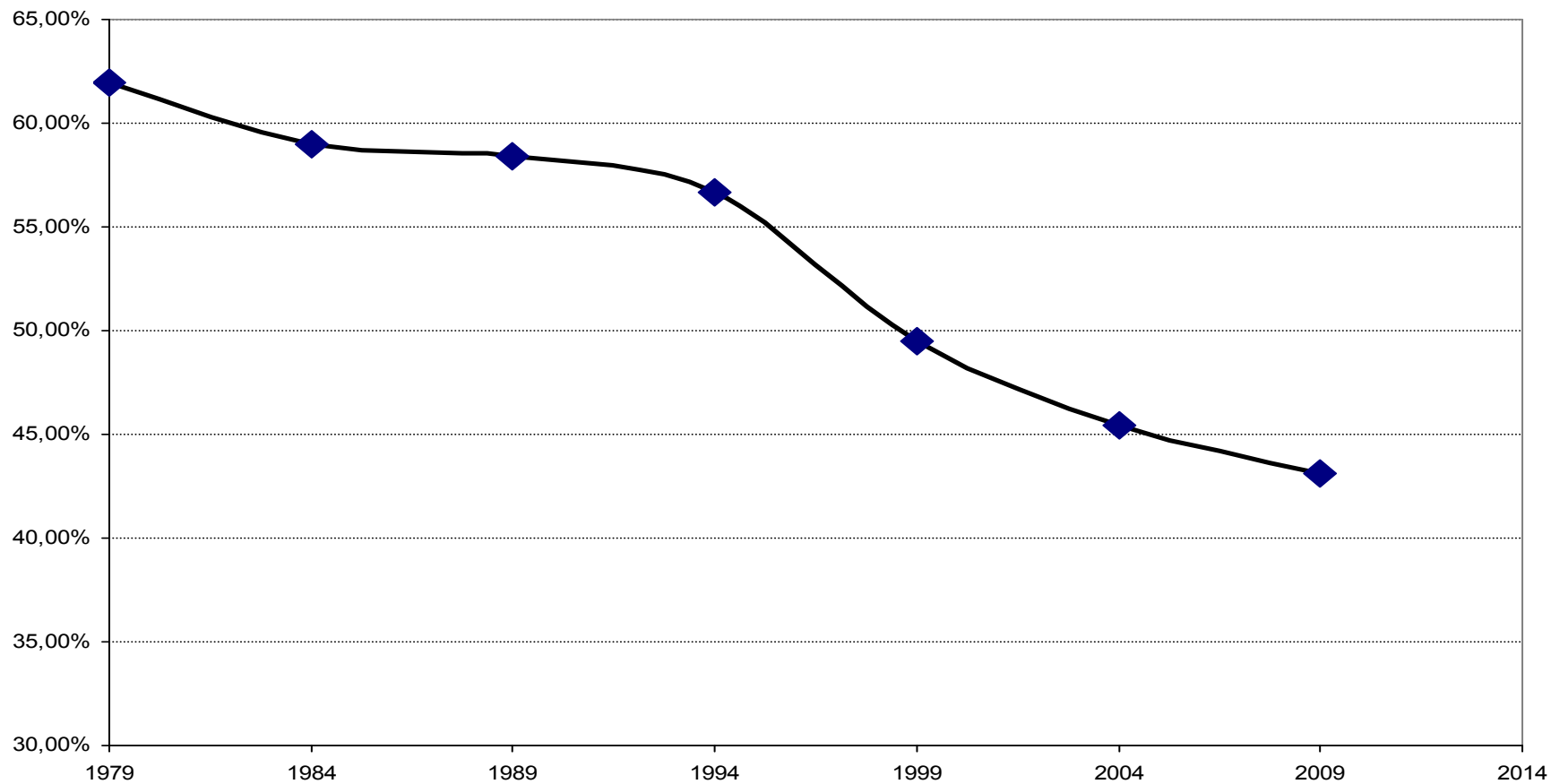
Note: The shaded fields indicate where degressive proportionality is not achieved.

* Eurostat, November 2009

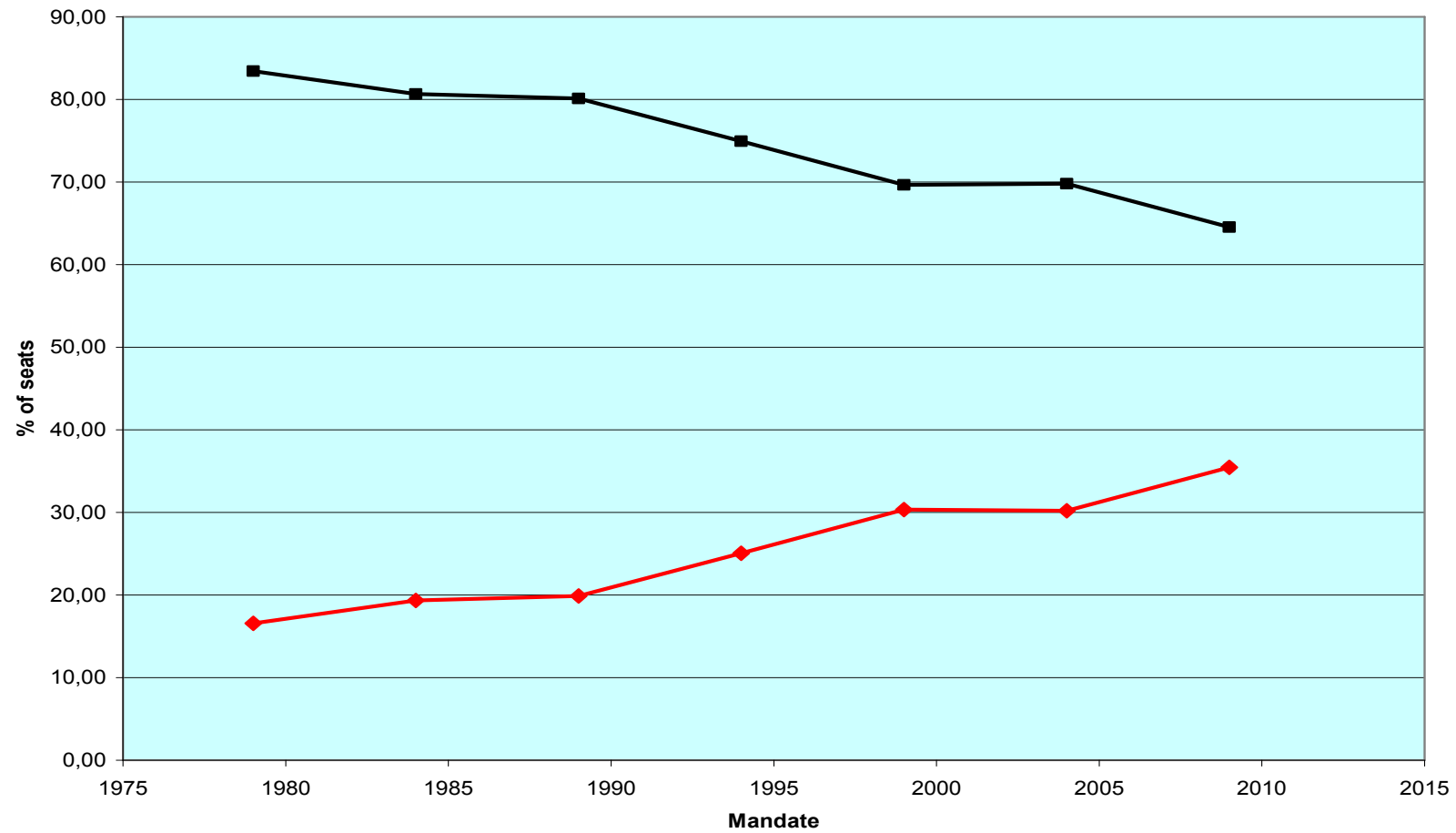
EP Seats depressive proportionality

III PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: Vēlētāju *aktivitāte* Eiropas Parlamenta vēlēšanās (1979–2009)

IV PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM: dzimumu nelīdzsvarotība

V PIELIKUMS PASKAIDROJUMAM : Eiropas Parlaments: dalībvalstīs spēkā esošā vēlēšanu prakse

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
AUSTRIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>D'Hondt</i>	4%	Vecums: 16 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Maksa EUR 3600 apmērā par sarakstu; Kandidātiem jābūt 3 parlamenta locekļu, viena Eiropas Parlamenta locekļa vai 2600 reģistrētu balsotāju atbalstam	svētdiena
BEĻĢIJA	Trīs lingvistiskie vēlēšanu institūti (holandiešu, franču, vācu); un četri reģionālie vēlēšanu apgabali: 1. <i>Flanders</i> (holandiešu vēlēšanu institūts), 2. <i>Wallonia</i> (franču vēlēšanu institūts), 3. <i>Brussels-Hal-Vilvorde (BHV)</i> (vai nu holandiešu vai franču vēlēšanu institūts), 4. <i>2 cantons</i> (vācu vēlēšanu institūts)	Jā	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi - Beļģijas pilsoņi, kas dzīvo citās dalībvalstīs (Beļģijas pilsoņi, kas dzīvo ārpus ES nedrīkst balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās); - balsošana obligāta: par neierašanos uz balsošanu tiek piemērots sods	Vecums: 21 - reģistrēti ES pilsoņi - jāpārvalda attiecīgā vēlēšanu institūta valoda	Kandidātus apstiprina: - 5 Beļģija parlamenta locekļi, kas pieder attiecīgai lingvistiskai grupai; - 5000 reģistrēti vēletāji <i>Wallonia, Flanders & BHV</i> ; - 200 vēletāji, kas reģistrēti vāciski runājošā vēlēšanu apgabalā	svētdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
BULGĀRIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>Hare-Niemeyer</i>	Nē	Vecums: 18 - ES pilsoņi, kas dzīvo 3 mēnešus vai citā dalībvalstī	Vecums: 21 - ES pilsoņi, kas dzīvo 2 gadus vai citā ES dalībvalstī	- atsevišķiem kandidātiem nepieciešams 10 000 parakstu un maksa BGN 10 000 (5100 EUR); - Politiskām partijām nepieciešams 15 000 parakstu un maksa 15 000 levas (EUR 7700); - Koalīcijām nepieciešams 20 000 parakstu un maksa 20 000 levas (EUR 10 250)	svētdiena
KIPRA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt / Droop</i>	Nē	Vecums: 18 - Kipras un ES pilsoņi, kas dzīvo 6 mēnešus pirms vēlēšanām; - Īpašs vēlēšanu saraksts; - Balsošana ir obligāta (bet nav soda)	Vecums: 25		svētdiena
ČEHU REPUBLIKA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā: katram vēlētājam 2 balsis. Lai ievēlētu, nepieciešami 5% balsu, kas nodoti par viņa/viņas politisko partiju	<i>D'Hondt</i>	5%	Vecums: 18 - ES pilsoņi, kas dzīvo 45 dienas;	Vecums: 21 - ES pilsoņi, kas dzīvo 45 dienas;	- Kandidātus var izvirzīt tikai politiskās partijas vai koalīcijas; - Maksa CZK 15 000 apmērā (EUR 585)	piektdiena & sestdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
DĀNIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18 - Dānijas pilsoņi ar pastāvīgu dzīvesvietu ES; - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - jebkura persona ar tiesībām vēlē Eiropas Parlamenta vēlēšanās;	- Partijas, kas pārstāvētas Dānijas parlamentā (<i>Folketing</i>) vai Eiropas Parlamentā; - Jaunām partijām nepieciešams savākt vēletāju parakstus, kas atbilst vismaz 2% balsu iepriekšējās parlamenta (<i>Folketing</i>) vēlēšanās;	Nav noteikta konkrēta diena
IGAUNIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>		Vecums: 18	Vecums: 21	- reģistrētas politiskās partijas iesniedz sarakstus; - iemaksa piecu minimālo mēnešalgu apmērā	svētdiena
SOMIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	- Politiskās partijas vai vēletāju asociācija (sastāv vismaz no 2000 personām) izvirza kandidātus	svētdiena
FRANCIJA	Astoņi reģionālie vēlēšanu apgabali	Nē	<i>D'Hondt</i>	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 23 - reģistrēti ES pilsoņi	- dzimumu vienlīdzība	svētdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
VĀCIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals – bet locekļi ievēlēti no Valsts vai Federālajiem sarakstiem	Nē	<i>Sainte-Laguë</i> (saskaņā ar likuma izmaiņām no 2008. gada 17. marta; BGBl. I, p. 394)	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	- saraksti, ko iesniedz politiskās partijas, kas nodibinātas ES - Federālajam sarakstam: partijām ar mazāk kā 5 pārstāvjiem Eiropas Parlamentā, Bundestāgā vai Valsts parlamentā nepieciešami 4000 parakstu; Valsts sarakstam: nepieciešams 2000 parakstu	svētdiena
GRIEĶIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>Hare variants</i>	3%	Vecums: 18	Vecums: 21	- saraksti, ko iesniedz politiskās partijas vai koalīcijas;	svētdiena
UNGĀRIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - visiem vēletājiem ir tiesības kandidēt vēlēšanās kā kandidātiem partiju sarakstos	- Saraksti, ko iesniedz reģistrēta politiskā partija un 20 000 apstiprinājumu (vēletājs var apstiprināt tikai vienu sarakstu)	svētdiena
ĪRIJA	Četri reģionālie vēlēšanu apgabali	Jā	Vienas nododamās balss sistēma	Nē	Vecums: 18	Vecums: 21	- Saraksti, ko iesniedz reģistrētas politiskās partijas; - Neatkarīgiem kandidātiem nepieciešami 60 paraksti no personām, kas atrodas vēlēšanu reģistrā, un no viena un tā paša vēlēšanu apgabala	piektdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
ITĀLIJA (patreiz tiek pārskatīta)	Pieci reģionālie vēlēšanu apgabali	Jā – un balsis var tikt nodotas no viena vēlēšanu apgabala citam	<i>Hare</i>	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi; - Itālijas pilsoņi citās ES valstīs var balsot Itālijas konsulātos vai pa pastu; Itālijas pilsoņi, kas dzīvo ārpus ES, ja viņi atgriežas, lai balsotu Itālijā; - Balsošana nav obligāta, bet “pilsoņa pienākums”	Vecums: 25 - reģistrēti ES pilsoņi	- Individuāliem kandidātiem nepieciešams 30 000 parakstu, 10% o no kuriem jābūt no katra vēlēšanu apgabala apakšreģiona; - Politiskās partijas un grupas ar vismaz vienu vietu Eiropas Parlamentā vai Itālijas parlamentā var iesniegt sarakstus bez parakstiem	sestdiena / svētdiena
LATVIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>Sainte-Laguë</i>	Nē	Vecums: 18	Vecums: 21	- sarakstus iesniedz reģistrētas politiskās partijas; - iemaksa LVL 1000 (EUR 1450) apmērā	sestdiena
LIETUVA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>Hare-Niemeyer</i>	5%	Vecums: 18	Vecums: 21	- Kandidātus var izvirzīt tikai politiskās partijas;	svētdiena
LUKSEMBURGA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā – vēlētājiem ir 6 balsis	<i>D'Hondt / Hagenbach-Bischoff</i>	Nē	Vecums: 18 - ES pilsoņi, kas dzīvo 5 gadus; - Balsošana ir obligāta	Vecums: 18 - ES pilsoņi, kas dzīvo 5 gadus	- Sarakstiem nepieciešami 250 reģistrētu vēlētāju vai viena Eiropas Parlamenta locekļa vai deputātu palātas locekļu paraksti; - Luksemburgas pilsoņiem jābūt vairākumā šajos sarakstos	svētdiena
MALTA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	Vienas nododamās	Nē	Vecums: 18	Vecums: 18	- iemaksa MTL 40 apmērā (EUR 95) (tiek atgriezts, ja	sestdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
			balss sistēma				iegūti 10% balsu)	
NĪDERLANDE	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	- Partijas, kas nav pārstāvētas Eiropas Parlamentā, veic iemaksu EUR 450; - Sarakstiem jāpievieno vismaz 30 vēlētāju parakstus	ceturtdiena
POLIJA	Trīspadsmit reģionālie vēlēšanu apgabali	Nē	<i>D'Hondt / Hare-Niemeyer</i>	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 21 - ES pilsoņi, kas dzīvo 5 gadus	- Sarakstiem nepieciešami vismaz 5 vārdi un 10 000 attiecīgā vēlēšanu apgabala vēlētāju parakstu	svētdiena
PORTUGĀLE	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18	Vecums: 18	- Sarakstiem jāstāv no kandidātu skaita, kas vienāds ar ievēlamo Eiropas Parlamenta locekļu skaitu, plus 3-8 aizstājēji	svētdiena
RUMĀNIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 23 - reģistrēti ES pilsoņi	- Sarakstiem nepieciešami 200 000 parakstu; neatkarīgiem kandidātiem – 100 000 parakstu	svētdiena
SLOVĀKIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>Droop</i>	5%	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi, kas dzīvo un atrodas valstī vēlēšanu dienā	Vecums: 21 - reģistrēti ES pilsoņi	- Politisko partiju iemaksa SKK 50 000 (EUR 1510) apmērā	sestdiena
SLOVĒNIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>D'Hondt</i>	4%	Vecums: 18	Vecums: 18	- Politiskās partijas iesniedz sarakstus, ko atbalsta četri Nacionālās Asamblejas	svētdiena

	Vēlēšanu apgabali	Preferenciālā balsošana	Vietu sadalījuma metode	Barjera	Balsstiesības	Kandidatūra	Kandidātu izvirzīšana	Balsošanas dienas
							locekļi vai vismaz 1000 vēlētāju; - Neatkarīgu kandidātu apstiprinājumam nepieciešams 3000 parakstu	
SPĀNIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Nē	<i>D'Hondt</i>	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	- Partijas vai koalīcijas iesniedz sarakstus ar 15 000 vēlētāju vai ievēlētu pārstāvju parakstiem	svētdiena
ZVIEDRIJA	Viens valsts vēlēšanu apgabals	Jā	<i>Sainte-Laguë</i>	Partijām jāiegūst 4%; kandidātiem jāiegūst 5% no kopējā balsu skaita, kas nodots par viņa/ viņas partiju	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi	Vecums: 18 - jebkurš, kurš ir tiesīgs balsot, drīkst kandidēt vēlēšanās	- Nav nosacījumu	svētdiena
APVIENOTĀ KARALISTE	Divpadsmit reģionālie vēlēšanu apgabali	Lielbritānijā: Nē Ziemeļīrijā: Jā	Lielbritānijā: <i>D'Hondt</i> ; Ziemeļīrijā: vienas nododamās balss sistēma	Nē	Vecums: 18 - reģistrēti ES pilsoņi, kas dzīvo 1 gadu	Vecums: 21 - reģistrēti ES pilsoņi, kas dzīvo 1 gadu	- iemaksa GBP 5 000 (EUR 6750) apmērā; - Izvirzītos kandidātus vēlēšanu apgabalos jāapstiprina 30 vēlētājiem	ceturtdiena

Valūtas kurss fiksēts 2008. gada februārī

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	19.4.2011
Galīgais balsojums	+: 20 -: 4 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Andrew Henry William Brons, Carlo Casini, Andrew Duff, Ashley Fox, Matthias Groote, Roberto Gualtieri, Enrique Guerrero Salom, Zita Gurmai, Gerald Häfner, Daniel Hannan, Stanimir Ilchev, Constance Le Grip, David Martin, Morten Messerschmidt, Algirdas Saudargas, György Schöpflin, József Szájer, Indrek Tarand, Rafał Trzaskowski, Guy Verhofstadt
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Elmar Brok, Zuzana Brzobohatá, Marietta Giannakou, Íñigo Méndez de Vigo, Helmut Scholz